

*Saftiga scenografimiljöer i Tom of Finland
Vad gör egentligen en ljuddesigner?
Frigrupper drunknar i byråkrati*

Samverkan med våra motparter gör oss starkare

DET ÄR EN FRÖJD att samverka med Dans- och Teatercentrum, och nu har vi gjort det igen! En uppföljning av 2014 års goda arbete med ett "Upprop för den fria scenkonsten". Självklart skulle man önska att den tidigare manifestationen skulle ha löst alla problem – men så är tyvärr inte fallet. Alla goda argument för en bättre framtid måste upprepas gång efter annan. Men utan detta politiska arbete skulle våra positioner pressats ännu längre bak.

Vi har tagit fram fem punkter som tydligt visar vad som behövs för att den fria scenkonsten ska kunna existera och verka med den höga kvalitet som präglar arbetet. Nu börjar arbetet med samtal och debatter i hela landet, med både kulturdepartementet, riksdagsledamöter och lokala och regionala politiker. Nu är det dags att gå från ord till handling.

Läs mer om uppropet i denna tidning och följ debatten på uppropets facebooksidan: [upppropfordenfriscenkonsten](https://www.facebook.com/upppropfordenfriscenkonsten). Där finns också information om de planerade arrangemangen kring uppropet.

Dans- och Teatercentrum är annars Teaterförbundets motparter när det gäller kollektivavtalsförhandlingar, alltså arbetsgivarorganisationer som Teaterförbundet möter vid förhandlingsbordet om kommande avtal. För oss är det viktigt att vi också samverkar och samarbetar när det gäller det politiska arbetet. Här har vi gemensamma mål och vi blir starkare tillsammans.

Jag vill gärna inbjuda till ett likartat samarbete med arbetsgivarna på institutionssidan. När jag skriver detta pågår fortfarande förhandlingarna med Svensk Scenkonst kring ett nytt avtal som ska gälla från den 1 april 2016. Mycket tyder på att det blir ett ettårigt avtal, och det stora industriavtalet har satt ett så kallat märke vad gäller lönenivån.

Före jul lämnade Teaterförbundet sina preciserade yrkanden och även Svensk Scenkonst har lämnat yrkanden som de menar är viktiga för institutionernas framtid. Här står vi mycket långt ifrån varandra när det gäller Svensk Scenkonsts krav på inskränkningar i upphovsrätten, arbetstider och anställningsformer. Dessa

yrkanden kan man enklast läsa på Svensk scenkonsts webbsida.

Jag menar att det även inom detta område är oerhört viktigt att göra ett politiskt arbete tillsammans. För ett antal år sedan gjorde arbetsgivare och arbetstagare för institutionerna ett arbete kallat "sju punkter från en enad scenkonst". Här ingick också den fria sidan och även dramatikererna. Det visade på en styrka och enad front – för visioner och utveckling framåt. Institutionerna har under senare år varit hårt ansatta och de flesta har genomgått omorganisationer och förändringar. Som naturligtvis drabbar våra medlemmar.

Inför framtiden önskar jag att vi kan återuppta de politiska diskussionerna med vår motpart – och i god tid inför kommande avtalsförhandlingar tillsammans göra en omvärldsanalys så att vi kan närma oss ett gemensamt synsätt på hur scenkonsten ska arbeta för att uppnå de bästa konstnärliga resultat för publiken.

Debatten om den kommande filmpolitiken fortgår. Riksdagen förväntas besluta i frågan under våren. Den borgerliga alliansen har inkommit med motioner för att stoppa den föreslagna statliga filmpolitiken och igen utreda frågan, och förlänga det föråldrade filmavtalet. Teaterförbundet/för scen och film är tydliga: inte ett år till med den gamla modellen. Vi vill att våra medlemmar ska ha ett större inflytande över filmproduktion och vi välkomnar de möjligheter till detta som förslaget till ny filmpolitik erbjuder.

ANNA CARLSON
ORDFÖRANDE

PÅ OMSLAGET: ELIN HALLGREN

FOTO: URBAN JÖREN

SCEN & FILM – TEATERFÖRBUNDETS TIDNING

Utkommer med sju nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Teaterförbundets medlemmar.

Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Mika Romanus**. Chefredaktör: **Magdalena Boman**.

Layout: **Magdalena Boman**.

Grafisk form: **Mu ab**

Återkommande medarbetare: **Annicka Istemo, Gert Lundstedt, Kristian Pohl**.

Redaktionskommitté: **Åse Axberg, Frida Beckman, Mireille Bergenström, Jörgen Bergmark, Eleonor Fahlén, Minna Krook, Karim Rashed, Mika Romanus, Martyna Lisowska Söderberg**.

scen & film gör fördjupande reportage och intervjuer med personer verksamma inom scen- och filmområdet. Tidningen bevakar aktuella frågor av facklig, konstnärlig, kultur- och arbetsmarknadspolitisk natur.

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.

e-post: magdalena@mboman.se, magdalena.boman@teaterforbundet.se

Besöksadress: Kaplansbacken 2A.

Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.

Annonser: **SB-Media AB**, Alex Simonsson Tel: 08-545 160 63.

e-post: alex@sb-media.se

Tryck: **DanagårdLitho**, Ödeshög 2016.

Repro: **Cicero Tryck och media**.

ISSN 2001-5518

Scen & film är medlem i Sveriges Tidskrifter

Pdf på tidningen finns även på TFs hemsida: www.teaterforbundet.se

10

12

18

30

Innehåll nr 3-2016

4 MÅNADENS BILD

Kostymdesigner inom film: Mia Andersson.

8 HÖJDA HYROR HOTAR DANSCENTRUM

Förhandlingar med Stockholms stad pågår

10 INTERVJU: CILLA THORELL

Mästare på att skildra besvärliga outsiders.

12 FRIGRUPPER DRUNKNAR I BYRÅKRATI

"Rena rama Östtyskland" menar ordförande för Danscentrum.

18 FYRA DECENNIER MED TOM OF FINLAND

Produktionsdesigner Christian Olander skapar saftiga miljöer.

24 LATHUND SKA STYRA UPP AUDITIONS FÖR SKÅDESPELARE

Suzanna Dilber samlar tankarna från fyra kurstillfällen.

26 ARBETA UTOMLANDS: INGRID KULLBERG BENDZ

Stor skillnad på att verka i Sverige och USA.

29 KRÖNIKA: NADJA HJORTON

Lunchrummet som ett idealsamhälle

30 DIGITAL DOCKTEATER PÅ DRAMATEN

Nästa nummer kommer den 15 juni

Presstopp den 27 maj

10 Cilla Thorell. Foto: Michael Melanson

12 Ur "Ready to surrender" av Mari Carrasco.
Foto: Martin Rinman.

18 Ur filmen Tom of Finland. Foto: Josef Persson.

30 Ur föreställningen "Other, Ballett, Piece".
Foto: Aleksandra Sande.

Allt hänger på rymdkapten

Namn: Mia Andersson.

Ålder: 35 år.

Yrke: Kostymdesigner.

Aktuell med: Fick en Guldbagge för kostymerna i filmen "Tjuvheder", har avslutat första delen av "Korparna"

i regi av Jens Assur och ska göra ett dansfilmsdrama "Skuggdjur", i regi av Jerry Carlsson och med Göteborgsoperans dansare.

Kulturupplevelse som inspirerar: Något som alltid inspirerar mig är film: till exempel "Chappie" av Neill Blomkamp, "Drive" av Nicolas Winding Refn och allt som Cilla Rörby har gjort kostym till.

NÄR MIA OCH HENNES MAN, filmfotografen Marcus Dineen, var i Melbourne Australien bestämde de sig för att göra en svit ögonblicksbilder, inspirerade av rörliga bilder.

– Min man kommer därifrån och vi ville göra något kul projekt medan vi var där ett par tre månader. Marcus satte igång att bygga ett rymdskepp av flyttkartonger, platsmuggar och annat överblivet material. Jag gjorde kostymer av flyttkartong, neopren och tyg. Emma Byfors hjälpte oss med mask och vi fick hjälp med scenografin av Tim Burgin, berättar Mia.

Två unga flickor fick föreställa att de var kaptener ombord på rymdskeppet och Mia och Marcus ställde dem inför olika scenarier om vad som höll på att hända.

– Det här fotot blev slutligen min favorit då det finns en enorm spänning de två emellan, det känns som att världen håller på att rämna och att allt hänger på dem.

När de senare visade bilden för en gallerist, så ville denne ha fler. Det blev en utställning med ett dussintal arrangerade fotografier – en svit som kom att heta "We are animals". Paret byggde bland annat ett stort fågelbo och målade sig själva till albatrosser.

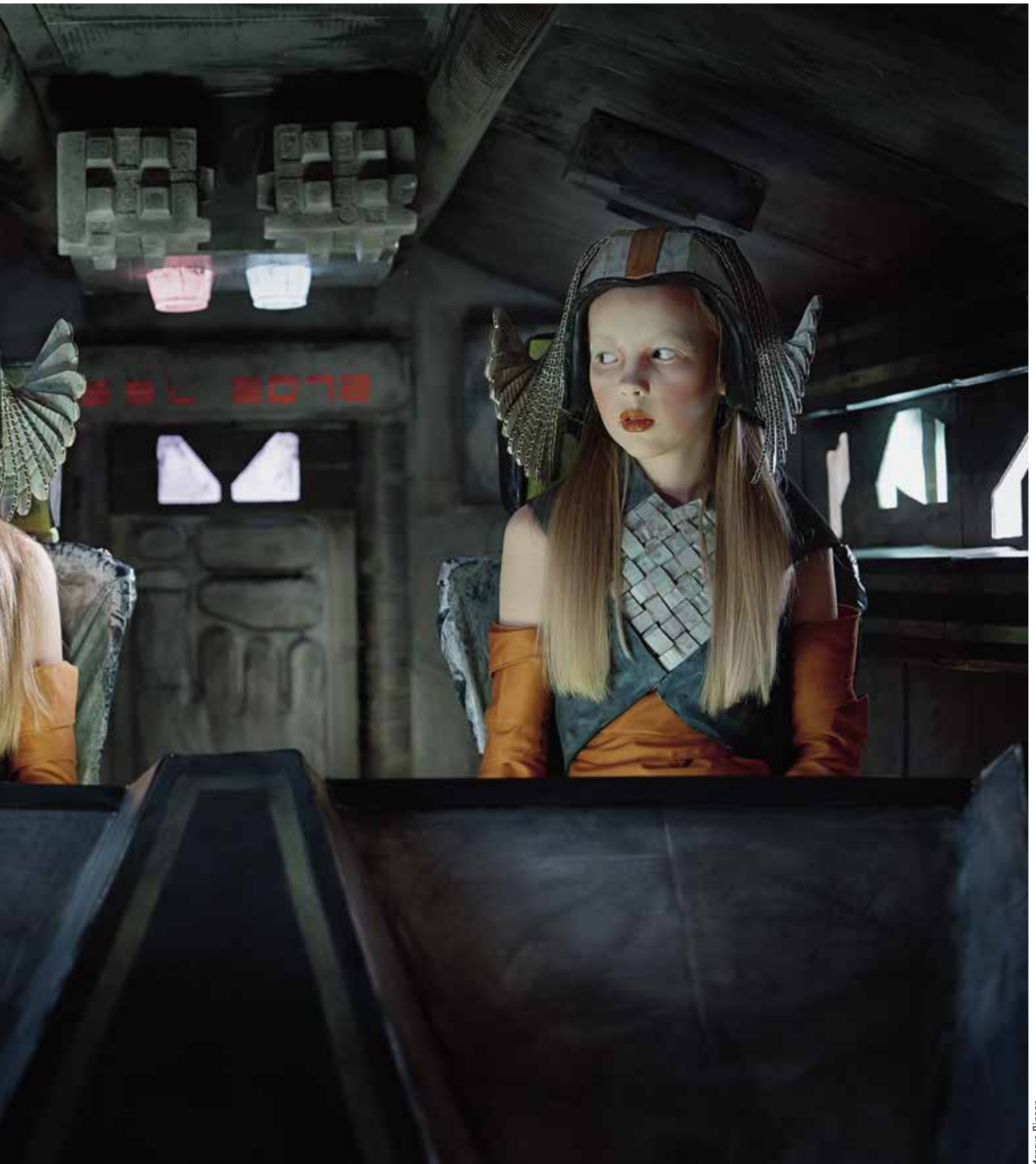
– Vi hade väldigt roligt. Själva skeppet byggde vi i vårt vardagsrum. Det blev en fin utställning, vi sålde flera bilder.

Ska ni ställa ut bilderna i Sverige?

– Vi tänkte det men har inte haft tid. Det finns annat att göra, som att flytta. Det är kaos här hemma nu, säger Mia.

MAGDALENA BOMAN

enerna

Carl Thorborg

Det ska finnas social trygghet och en rättvis upphovsrätt för kulturskapare, påpekar KLYS.

KLYS efterlyser konstnärspolitisk handlingskraft

Goda ambitioner men lite verkstad. KLYS vill se en konkret, nationell handlingsplan för kulturarbetare.

DEN SJÄTTE APRIL HÖLLS det en debatt om konstarter och kulturskapares villkor i Riksdagen. KLYS, konstnärliga och litterära yrkesutövaras samarbetsnämnd, välkomnar att den ständigt aktuella frågan tas upp på riksdagsnivå och att fler ledamöter verkar ha en insikt om att kulturskapares villkor måste främjas.

Men Ulrica Källén, verksamhetsledare på KLYS, är inte imponerad av utgången.

– Det är intressant att en debatt som ska handla om kulturskaparnas villkor innehåller så få konkreta åtgärder och förslag från kulturutskottsledamöterna, säger hon.

– Kulturministern har nyligen sagt att konstnärspolitiken är ett utvecklingsområde och att det ska vara prioriterat för regeringen. Men även från kulturdepartementet är initiativen få.

Inför debatten kontaktade KLYS kulturutskottets ledamöter för att understry-

ka behovet av en mer konkret, nationell handlingsplan i syfte att främja sysselsättningen och tryggheten för yrkesverksamma kulturskapare. En specifik handlingsplan för bild – och formområdet är på gång att arbetas fram just nu.

– Vi tycker att man måste jobba så med hela kulturfältet. Här har KLYS redan ett kulturpolitiskt program som kan användas som innehåll, med konkreta förslag på hur regeringen bör jobba med de här frågorna.

Kan du nämna några av dessa förslag?

– Exempelvis vill vi att det satsas mer pengar på det konstnärspolitiska området, att det ska finnas en social trygghet och en rättvis upphovsrätt för kulturskapare. Det är tre viktiga frågor för oss. Vi tycker som sagt att det finns goda ambitioner från vissa kulturutskottsledamöter, men alldeles för lite verkstad.

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

BAROMETERN

Har du gått på audition i vår?

"Nej, men jag har anmält mig till en audition i juni"

Sonja Lindblom, skådespelare:

– Nej. Men jag har anmält mig till en audition i Malmö som går av stapeln i början av juni. De söker skådespelare som kan sjunga och tvärtom, sångare som vill skådespela. Blir man kallad ger de oss sångmaterialet. För ett år sedan medverkade jag i en audition när danska castare sökte skådespelare för huvudsakligen filmroller. Den sköttes rätt så bra. Vi visste visserligen inget om genre eller roll men det fanns ändå någon form av fokus eftersom vi visste att det rörde sig om film och att det därmed var ett intimare format. Men det är förstås bättre om man redan från början vet vad det är man kallas till, vad det är för roll man söker för.

"Ja, men det finns gott om möjligheter att styra upp auditions"

Jessica Gustafsson, skådespelare:

– Ja, jag var på Riksteatern för en månad sedan. Det var bra ordnat, vi fick god tid på oss att göra det vi skulle göra. De gick ut med vilka produktioner det gällde, men inte roll. Ju tydligare teatrartrarna är desto bättre. Det är bra att få en chans att sätta sig på kartan med nya regissörer, men det finns alla möjligheter att styra upp auditions så tiden används konstruktivt för alla parter.

"Nej, men det är bra att auditions ordnas"

Mirja Burlin, skådespelare:

– Nej, inte nu i vår. Har varit på en del sångarauditions som varit väldigt proffsigt arrangerade. Jag har däremot en lite grumligare bild av auditions för skådespelare. Men rent generellt tycker jag det är bra att auditions arrangeras för skådespelare. Det är en chans för oetablerade att få jobb, det är viktigt med en friare marknad eftersom de flesta är frilansare idag.

Fråga i förra numret:
Har du agent?

Nej 76 %

Ja 24 %

Hur gör du?
Har du gått på audition i vår?

Svara **Ja** eller **Nej** på:
www.teaterforbundet.se

Ökad transparens inom film välkomnas av Teaterförbundet

Regeringens filmpolitik är på väg mot beslut. Inflytande ska ges till dem som gör film, vilket välkomnas av Teaterförbundet. Den 25 maj debatteras propositionen i riksdagen.

REGERINGENS PROPOSITION om en statlig filmpolitik, Mer film till fler – en sammanhållen filmpolitik, är tänkt att träda i kraft vid årsskiftet. 70 procent av remissinstanserna har sagt ja till att säga upp filmavtalet i dess nuvarande form.

En besvikelse i filmbranschen är att det inte anslås mer pengar till produktion. Inte heller hörsammars Teaterförbundets förslag att förstärka avtalsfinansieringen genom en avgift för alla aktörer som tjänar pengar på att visa, sälja och distribuera film. Regeringen avvisar förslaget som en otillåten punktskatt.

En välkommen förändring är däremot att de som skapar film också får vara med och påverka filmpolitiken, och att inte bara marknadsdominerande aktörer ska fatta besluten. Möten kommer att hållas med centrala företrädare i filmbranschen, och tre branschråd tillsätts för att öka inflytandet över svensk films framtid. Rådets ansvarsområden blir:

- ✓ Utveckling och produktion
- ✓ Spridning och visning
- ✓ Filmkulturella frågor.

I propositionen understryks också vikten av att film produceras i olika delar av Sverige. Något maskdesignern och förbundsstyrelseledamoten Annika Stödberg tar fasta på.

– Jag hoppas att det därmed blir lättare att få arbete i Stockholm där många filmarbetare bor. Nu görs mycket produktion i regionerna med krav på att filmteamen i första hand ska vara från regionen. Men med oförändrade resurser blir det svårt att upprätthålla bra villkor och bra arbetsmiljö, menar Annika Stödberg.

Lika mycket film med oförändrat anslag betyder krympt budget, kortare inspelningsperioder och sämre villkor för de som arbetar. Redan nu finns till exempel nästan alltid en second unit som arbetar parallellt med first

unit för att man inte har råd att lägga ut inspelningen på en längre period.

Christina Olofson, en av två ordföranden för Sveriges Filmregissörer, är avvaktande positiv till bland annat det ökade inflytandet genom råden.

– Det är viktigt att det finns med upphovsrättspersoner i alla tre råden. Det påpekas flera gånger i propositionen att upphovspersoner ska ha inflytande och det utgår jag ifrån att vi får.

– Det viktiga är att vi får ett reellt inflytande. Det vi aldrig haft. Vi har jobbat hårt i många år för att få till stånd den här förändringen.

EN STATLIG FILMPOLITIK hoppas Christina Olofson inte påverkar förhållandet mellan Filminstitutet och kulturdepartementet.

– I de sju målen för filmpolitiken finns ett nytt mål som handlar om yttrandefrihet. I och med det anser jag att departementet kommer att hålla armlängds avstånd, vilket jag anser att de ska. Besluten ska tas på Filminstitutet och inte vara en förlängning av departementet.

Hon hoppas också att beslutsfattandet nu förändras till det bättre.

– Enligt avtalet ska det nu bli ökad transparens. Det är bra. En större öppenhet över hela linjen. Som att man till exempel blir tydlig med avslag, säger Christina Olofson.

Christina Olofson, ordförande för Sveriges Filmregissörer.

Annika Stödberg, maskdesigner inom film.

GERT LUNDSTEDT

Regeringens proposition (Prop 2015/16:132) om en statlig filmpolitik finns att ladda ner på regeringens hemsida.

Ny sajt om kvinnor i svensk film

Nylanserade sajten nordicwomeninfilm.com har ambitionen att ta upp och skriva om den rörliga bildens historia från ett feministiskt perspektiv. Bakom sajten står Filminstitutet som vill förmedla en i stora stycken okänd historia, den om kvinnors roll och betydelse i filmhistorien genom att lyfta fram de kvinnliga filmskaparna. Den ska fungera som en kunskapsbank och inspirationskälla om kvinnor i svensk film.

Sajten invigdes under en fullmatad filmhelg med gäster som Gunnel Lindblom, Lisa Langseth, Christina Olofson, Lawen Mohtadi, Maj Wechseltmann, Nahid Sarvestani, Agneta Fagerström-Olsson, Farnaz Arbabi, Marianne Ahrne, Åsa Blanck, Marie-Louise Ekman, Lo Kauppi, Suzanne Osten och Sanna Lenken.

TEATERFÖRBUNDETS FAKTURERINGSSERVICE

Du behöver inte ha eget företag för att kunna fakturera. Om arbetsgivaren/ett produktionsbolag kräver faktura kan du som medlem istället använda dig av Teaterförbundets faktureringservice.

Läs mer på www.teaterforbundet.se

Kritiskt för Danscentrum

Det är fortsatt kritiskt läge för Danscentrum i Stockholm bland annat på grund av höjda hyror av lokalerna på Jungfrugatan. Men förhandlingar med staden pågår.

DANSCENTRUM HAR uppvaktat både landstinget och Stockholms stad i hopp om att få ökade bidrag till verksamheten på Jungfrugatan. Hyran på Jungfrugatan ska marknadsanpassas – i år ökade den med 300 000 kronor, nästa år väntas en lika hög höjning. De bidrag som Danscentrum fått från landsting, kommun och från Statens kulturråd räcker inte. Personalen kan komma att sägas upp, och om Danscentrum inte får utökat stöd så riskerar även lokalen att försvinna.

– Vi för fortsatta diskussioner med landsting och kommun. Det här är ju inget nytt för oss. Anslagen till centrumbildningarna har stått stilla i flera år. Däremot har vi fått ökade hyror och löner. Det som hänt nu är att vi står inför en akut kris, på grund av en successiv neddragning. Vi måste troligen lägga om organisationen och strukturera om vår verksamhet och anpassa oss till det ekonomiska läget. Men vi tycker lokalen är så unik att vi vill ha kvar den, säger Christina Tingskog, vice ordförande för Danscentrum Stockholm.

Det är näst intill omöjligt att hitta en lokal i ett centralt läge till samma pris som Jungfrugatan. Organisationen har även letat alternativ utanför city.

– Mycket av vår verksamhet är knuten till lokalens centrala läge, exempelvis daglig träning, samarbeten med Dansalliansen, medlemmar som undervisar och till den föreställningsverksamhet vi har, säger Christina Tingskog.

EN FÖRMEDLANDE verksamhet som centrumbildningar ska skapa möjligheter för konstnärer i olika skeden av sin karriär och är otroligt viktig.

– Vi har ökat vårt uppdrag och har mycket mer föreställningsverksamhet idag. Det är positivt på flera sätt. Våra medlemmar får möta en publik här. Enda stället i staden där danskonstnärer får göra vad de själva vill utan att bli nischade av en scen. Det är en viktig del i utvecklandet av framtidens dans, att det finns sådana platser, säger Christina Tingskog.

MAGDALENA BOMAN

”Vi arbetar med frågan”

Hur ser kulturborgarrådet Roger Mogert på en infrastruktur för danskollektivet framöver?

– Rent generellt verkar staden för bättre tillgång till kulturlokaler. Vi arbetar med den frågan. Nyligen la jag ett förslag för att förbättra ateljésituationen och möjliggöra lokaler med rimliga hyror. Nytt är också att det i budgeten uttryckligen står att det ska finnas förutsättningar för kulturverksamhet i nybyggda områden men också i områden som genomgår snabb förändring. Det är en helomvändning från den gamla moderata politiken där marknaden styrde stadens prioriteringar, svarar Roger Mogert via e-post. Han fortsätter:

– Dansområdet får idag näst mest ekonomiskt stöd inom stadens kulturstöd, nära 20 procent av det totala stödet. Men, med det sagt, så måste självfallet dessa ha plats att både öva och uppträda så lokalfrågan är naturligtvis central. Nu får vi se hur förhandlingarna landar, därefter får vi titta på frågan, den är lite för tidigt väckt. Det handlar ju som alltid om ge så bra förutsättningar för kulturen inom ramen för den budget vi har. MAGDALENA BOMAN

”Politiker förstår inte hur skör

Tre betydelsefulla dansstudior kan komma att försvinna från centrala Stockholm inom en snar framtid.

– Det blir en dramatisk förändring för koreografer och dansare. Jag tror inte politikerna förstår hur viktig och hur tillfällig och stapplande infrastrukturen för modern dans är, säger koreografen Björn Säfsten.

BJÖRN SÄFSTEN HAR precis stigit ut från Dans- och cirkushögskolan (DOCH) där han suttit med i en antagningsjury och sett kommande studenter göra dansprov till högskolan. Nyligen hade han själv premiär på sitt verk ”Introduction Solo version” och gästspelade på Kompani 1, en liten teater på Östermalm. Inom en tidsperiod om 12 månader har Björn Säfsten varit i Lissabon, Belgien, Antwerpen och Madrid via olika residens för att repetera och spela sina verk. I Stockholm har han repeterat på Danscentrum, Site, Moderna Dansteatern och på en liten privat studio i Stockholm. Han ser med oro på framtiden.

– Både Sites dansstudio och Cristina Capriolis kommer att försvinna inom en snar framtid. Än värre blir det om Danscentrum

Björn Säfsten

Nytt kompetensprojekt inom räckhåll

Förstudien till hur en struktur för kompetensutveckling kan se ut inom scenkonst, musik och film/tv är snart klar.

– Tanken är att förslaget ska ligga till grund för en ansökan till Europeiska Socialfonden, säger projektledaren Maria Rydén.

PÅ UPPDRAG AV Teaterförbundet, Svensk scenkonst och Federationen svenska musiker (Symf och Musikerförbundet) har ett förslag till hur en struktur för kompetensutveckling för scen, film/tv och musikområdet arbetats fram.

Det EU-finansierade projektet heter KROM och är en förkortning av kompetensutveckling, rörlighet och omställning. På en rörlig arbetsmarknad är det viktigt att det finns strukturer som säkrar de yrkesverksammas utveckling. Likaså har de skilda verksamheterna behov av uppdaterad kompetens.

Behoven av kompetensutveckling kan vara gemensamma eller skilja sig beroende på konstform, yrke, typ av verksamhet eller var i landet en är verksam. Men behoven kan också skifta över tid.

– Det finns grupper som har ytterst små möjligheter att ta del av yrkesspecifik kompetensutveckling, trots att det gene-

rellt finns ett utbud av kompetensutvecklande aktiviteter. Däremot är det svårt för både individer och verksamheter att ha en överblick av vad som görs. Genom att samla informationen och samverka i kompetensutvecklingsfrågorna kan man få ett mer systematiskt arbete som främjar branschernas utveckling, menar Maria Rydén.

UTREDNINGSTEAMET FÖRESLÅR en webbportal där det ska finnas en samlad omvärldsbevakning i form av rapporter och statistik. Där ska det också finnas verktyg för kompetensvalidering och vara möjligt att göra en analys av kompetensbehov och andra lösningar.

Till webbportalen kommer en nationell kompetensstrateg, regionala samordnare och ett forum med företrädare från branschen kopplas. Insatserna för kompetensutveckling samordnas helt enkelt.

– Naturligtvis kommer det att finnas

en samlad information av vilka aktiviteter som är på gång, främst nationellt, men kanske även internationellt. Film, scenkonst och musik har ett gemensamt ekosystem och ett branschövergripande samarbete kan ge många positiva synergier, säger Maria Rydén.

Inom kort beslutar sig parterna för om de ska dra igång ett nationellt strukturbygge med hjälp av medel från Europeiska socialfonden. Nästa ansökningsomgång blir i maj eller september. Det strukturbyggande projektet påbörjas i så fall senast vid årsskiftet 2016/2017.

MAGDALENA BOMAN

KROM-studiens huvudman är den av parterna gemensamma kollektivavtalsstiftelsen Trygghetsrådet TR5.

”dansens infrastruktur är”

försvinner från Jungfrugatan. Där värmer dansarna upp med sin dagliga träning, och tar sig sedan till olika platser i staden. Det är en viktig plats för danskollektivet, säger Björn Säfsten.

Både Site och Danscentrum har subventionerat sin studiohyra för koreografer så att nya verk kan repeteras in. Även Christina Caprioli, den koreograf med de högsta bidragen från Kulturrådet och den enda med egen studio, har svårt att få ekonomin att gå ihop med en dansstudio.

– Det är extremt dyrt att bestämma sig för att ha en lokal där jag kan jobba regelbundet, men symboliskt viktigt för att få värdighet i vardagen, säger Cristina Caprioli.

Nästa år gör hon en större produktion, och kommer att få det svårt att förena sitt arbete

Cristina Caprioli

med att driva studion på Körsbärsvägen. Den ägs av KTH som nu gör anspråk på lokalen.

– Redan idag finns för få studios i Stockholm, vi behöver fler. Vi är närmare 40 juridiska personer som är medlemmar i Danscentrum och som till och från behöver studios för att kunna repetera, många fler dansare hyr in sig. Det behövs fler publika lokaler, och fler studios som kan hyras i mer än en timme, där scenografi kan lämnas över natten, säger Björn Säfsten.

Danskollektivet är som nomader, det märks knappt när de försvinner, fortsätter Björn Säfsten.

– Jag vet inte vad vi ska säga för att politikerna ska förstå hur skör vår struktur är. Vi behöver en plan, ett community-byggande. Egentligen skulle fler koreografer gå ihop, men med de medel vi har idag är det knappt möjligt.

MAGDALENA BOMAN

Om konsten att vara en outsider

Hon hade nästan gett upp hoppet att få fler filmroller. Men nyligen hyllades hon för sin tolkning av författaren, illustratören och journalisten Kerstin Thorvall i SVTs miniserie "Det mest förbjudna". Cilla Thorell är mästare på att skildra besvärliga outsiders.

"CILLA THORELL ÄR I BILD så gott som alla de tre timmar serien varar och det finns inte en död minut", skrev exempelvis Svenska Dagbladet om hennes tolkning av Kerstin Thorvall som med sina frispråkiga böcker kom att orsaka moralpanik.

Med tv-serien gjorde Cilla Thorell en viktig genombrottsroll som det brukar heta i recensionerna. Men hon är knappast någon divunge. Efter att ha upptäckt teaterns sprängkraft genom barnomens Vår Teater i Högdalen, har hon i princip befunnit sig på scenen hela sitt liv, och allra mest på Unga Klara där hon bland annat medverkade i Suzanne Ostens "Besvärliga människor" och "Det allra viktigaste".

Under våren har Cilla varit tillbaka där som regissör med Erik Uddenbergs pjäs "Vad ska du ha mig till?". Pjäsen är inspirerad av en publikincident som uppstod i samband med "Tillsammans är vi David" (2012), där Cilla medverkade som skådespelare. Berättelsen beskriver en maktkamp i skolans värld.

– Den handlar om en uppgörelse mellan en elev och en lärare. Det viktiga med pjäsen är att den öppnar upp för samtal om hur det är på skolan idag – och att även de som stämplas som besvärliga får en röst.

EPITETET "BESVÄRLIG" KAN också sägas vara en gemensam nämnare för flera av de roller Cilla Thorell har gestaltat genom åren, från Pippi på Dramaten 1992 till nämnda Thorvall. Själv skulle hon hellre kalla både dem och sig själv för en outsider.

Jag undrar varför hon tror att just Kerstin Thorvall har fått en sådan comeback idag. Utöver den aktuella tv-serien satte också Kulturhuset Stadsteatern för några år sedan upp pjäsen "Kvällar med Kerstin" i regi av Carolina Frände. Debatten om det är okej att som kvinna överge sina barn och ha fri sex har stundom varit minst lika hätsk idag.

– På sätt och vis betedde Kerstin Thorvall sig bara som ett traditionellt, manligt författargeni, men det var oerhört tabubelagt på hennes tid – och det är det på många sätt även idag. Hon var helt enkelt en kvinna som var lika jobbig, frånvarande och nonchalant som många av hennes manliga kollegor. Dem har vi re-

dan sett filmer om, men där blir ingen blir upprörd. Där är det som om det liksom bara hörde till skapandet.

Du har fått väldigt fin kritik för rollen. Hur förhåller du dig till det?

– Jag är ju ganska van vid fin kritik! (skratt). Nej, men skämt åsido så är jag väldigt lättad och glad över att folk tycker att jag fungerar i den här karaktären. Annars är min erfarenhet av att få bra recensioner bara är att man får slappna av ett tag.

I maj är det också ny premiär på Alexander Mørk-Eidems tolkning av Ibsens "En folkefiende" på Kulturhuset Stadsteatern där du spelar det karriärsugna kommunalrådet Cilla Stockmann. Berätta!

– Det är roligt att få spela en så skamlös maktmänniska och kvinna i Alexanders satiriska tolkning av Ibsen. Att jobba med Alexander var också ett drömprojekt jag hade, men jag fick hoppa av när det bara var en dryg månad kvar av första spelperioden på grund av "Det mest förbjudna". Det är en annan sida av frilanslivet: I bland har du fyra jobb samtidigt, ibland inga alls!

YLVA LAGERCRANTZ SPINDLER

Namn: Cilla Thorell.

Född: 1967 i Högdalen.

Familj: Skådespelaren Andreas Kundler och två barn.

Utbildning: Teaterhögskolan i Stockholm 1988–1991.

Arbetsplatser i urval: Dramaten, Unga Klara, Kulturhuset Stadsteatern.

Filmer i urval: "Besvärliga människor", "Livet enligt Rosa" och "Återträffen".

Senaste tv-rollen: Som Kerstin Thorvall i miniserien "Det mest förbjudna".

Aktuell med: Ny premiären av "En Folkefiende" på Kulturhuset Stadsteatern (13 maj).

Kortsiktig kulturpolitik tar stryptag på scenkonsten

Ofta hörs klagorop över att teatrarnas pappersexercis stjälar för mycket tid. Johanna Salander, konstnärlig ledare för Ögonblicksteatern, konstaterar "Vi lägger allt mer pengar av våra anslag för att söka nya pengar".

Nu går Danscentrum, Teatercentrum och Teaterförbundet tillsammans ut med ett "Upprop för den fria scenkonsten".

Ur föreställningen "Game Over" med gruppen Banditsagor, på bild Sanne Ahlqvist Boltes.

Alexander Tenghamn

Anna Carlson, ordförande i Teaterförbundet.

TEATERFÖRBUNDETS ORDFÖRANDE
Anna Carlson menar att den fria scenkonsten är extremt underfinansierad i relation till de stora insatser den gör, inte minst för barn och unga:

– Att samverka med Dans- och Teatercentrum är otroligt roligt. Vi är motparter i avtalsmanhang, men vi kan, och måste också göra, ett gemensamt politiskt arbete.

Uppropet är ett fortsatt steg för samtal med politiker i hela landet, för att den fria scenkonsten ska ges möjlighet att utvecklas.

En spaning kring de fria grupperna anno 2016 illustrerar ett kulturpolitiskt feltänk. Det är inte försvårbart med ett system där så mycket kraft går till att skaffa försättningar för att alls få utöva sin profession. Detta är, ur både

konstnärligt och samhällsekonomiskt perspektiv, en verklig loose – loose-situation.

För grupper som i likhet med Ögonblicksteatern i Umeå hållit på länge är den ökande byråkratiseringen, liksom bristen på fungerande system för teaterförmedling, ett jätteproblem. Johanna Salander, konstnärlig ledare:

– Bland dem som arbetat länge har situationen drastiskt försämrats. Numera är det närmast omöjligt med framförhållning.

EFTERSOM TIDIGARE FUNGERANDE kulturnätverk nermontersats, måste grupperna lägga massor av tid på att ringa, sälja och marknadsföra. Dessutom tvingas de fria grupperna ofta informera skolor om hur de ska använda sig av Skapande skola-pengar. Det finns många oklarheter kring till vad, hur och om skolor får söka bidrag.

– Det råder stor förvirring och luddighet om vad som egentligen gäller. Vid tillfällen då jag trott mig begripa systemet för Skapande skola, så är den förvissningen som bortblåst genast jag

ringer nästa skola som gör en helt annan tolkning av regelverket, säger John Hanse, regissör och tillsammans med Oskar Stenström konstnärlig ledare för gruppen Banditsagor med bas i Malmö.

– När det gäller Skapande skola blir det också ofta en låsning där vi förväntas vara mer pedagoger än konstnärer, det är väldigt otillfredsställande, menar Oskar Stenström.

I SIN FÖRLÄNGNING innebär förskjutningen mot pedagogik en utarmning av scenkonsten. Minns Lennart Hellsings bevingade ord: ”All pedagogisk konst är dålig konst och all god konst är pedagogisk.”

Pengar, en trist fråga, står ändå överst på agendan.

– Men den ställer de konstnärliga frågorna i bakgrunden, säger John Hanse.

Fast utan pengar ingen verksamhet. Mycket av vad som formuleras, om till exempel ”nyförskräckelsen” hos dagens föräldrar, har en koppling till resurser. Flera jag talar med refererar till Suzanne Ostens batalj angående filmen ”Flickan, mamman och

demonerna” liksom till turbulensen kring Örebro Länsteaters uppsättning av ”Medeas barn”. Det handlar om tematik, om att orka vara konsekvent i konstnärliga val trots att ämnen som döden, genus, utanförskap inte är så ”lättskrattade” som Johanna Salander sammanfattar problemet.

Både hon och Oskar Stenström beskriver, från skilda håll, en balansgång där det gäller att både profilera sin konstnärliga linje, men ändå presentera det bidragsgivare ”vill ha”.

– Man får försöka spela sina kort utan att göra för mycket avkall. Det är inte enkelt. Men vi har ändå gått en egen väg och samarbetat med författare som skrivit skönlitterära sagor och korttexter (”Banditsagor – stulna berättelser”) i dialog med oss. Texter vi sedan utvecklat i teatern, säger Oskar.

Skådespelaren Sanne Ahlqvist Boltes berättar att Henrik Bromander inspirerade Banditsagor till att göra föreställningen ”Game Over” (utvald till 2016 års Bibu) vilken handlar om en cancersjuk flicka. Det är ett svårt ämne som många värjer sig mot.

Men, när gruppen väl lyckades komma runt det inledande

Sara Lindquist

Ur föreställningen Våhak. På bild: Tobias Poggats och Alejandra Goic.

motståndet, fick de fin respons och en nära dialog med publiken.
 – Där kunde vi övervinna något och samtidigt göra ett klart konstnärligt val. Samtidigt har vi sålt mindre vilket får konsekvenser för framtida ekonomi och valmöjligheter.

Johanna Salander är förvånad över att kulturpolitiker håller sig på så långt avstånd från konst och teater, och att de tycks veta och förstå så lite.

– Trots att Ögonblicksteatern funnits så länge och vinner erkännande både utomlands och i landet, vår uppsättning "Våhak" var nyss i Palestina och är utvald till Bibu, vet kulturnämnden knappt vilka vi är! Här i Umeå är vi tre starka fria grupper; vi, Skuggteatern och Profilteatern som alla nu gått in med ansökningar för teman kring till exempel genus, utanförskap, identitetssökande. Då blir politikerna helt konfysa inför att "det är så lika". Men istället skulle de ju kunna se "likheten" som en extra styrka, de skulle kunna dra nytta av att tillsammans med oss och genom scenkonstens kraft, belysa heta frågor. Istället vill man få en mer lättuggad repertoar, något som tilltalar de arrangörer

vilka börjar bli till åren och inte direkt ligger i framkant när det gäller intresset för konstnärliga utmaningar, säger Johanna.

TCS ORDFÖRANDE JENNY FORSLUND, som tillhör Skuggteatern, instämmer med Johanna Salander. Hon understryker också vad alla jag talat med anför. Hur omöjligt det är att ha framförhållning då anslag beviljas sent och för korta perioder.

– Det skapar extrem otrygghet och är en starkt bidragande anledning att nu gå ut med ett gemensamt upprop för den fria scenkonsten. Många scenkonstnärer är körda i botten och nästan beredda att ge upp. Jag tror inte att kulturpolitikerna inser konsekvenserna av det rådande systemet. Men ändå tycks de förutsetta att kulturen ska ta ansvar för en rad stora samhällsfrågor. Det är som om vi ska stå för den sociala förvaltning politikerna själva inte mäktar med. "Visst, nu är integrationen en komplicerad fråga, den lägger vi över på teatern att belysa och informera om. Och ojoj, nu har vi en massa ensamma pensionärer, kan ni lösa det genom att ordna något för och om dem?" Det är klart att

Ur Mari Carrascos föreställning Bartolomeo.

teatern ska finnas för alla men det måste vara våra konstnärliga val som är prioriterade. Annars reduceras vi till hjälpgummor.

EXTREMT OTRYGGA FÖRHÅLLANDEN? Exakt, kommenterar koreografen Mari Carrasco, Carrasco Dance Company.

Hon bor i Stockholm men arbetar "överallt". Nyss avslutade hon ett projekt tillsammans med Norrdans.

– Jag blir så utmattad av dessa ansökningar att jag nu söker mig till institutioner. Det är ofta fantastiskt, fast självklart vill jag allra helst arbeta med mitt eget kompani. Men eftersom det aldrig går att planera inför framtiden så undergrävs det konstnärliga. Dansare är frilans och efter en ansökan om pengar dröjer svaret så länge att det är omöjligt att tänka ensemble. Jag kan inte tillfråga enskilda dansare om att "hålla" utrymme för vad som kanske, kanske kan bli av hösten 2017 eller senare. Om en dansare ställer sig på "hold" i över ett år och jag inte får pengar, vad ska hen göra då? Därför är det självklart att dansare tar andra erbjudanden. Så slutresultatet blir inte alltid vad jag planerat och hoppats på. Hela

ansökningsproceduren, och den otroligt osäkra ekonomin, gör hål på hela mitt skapande.

ORDFÖRANDE I DANSCENTRUM, Cecilia Malmström Olsson, skrader inte orden när hon kommenterar läget:

– Det är, om jag ska uttrycka mig drastiskt, rena rama Öst-tyskland!

Hon menar att en kortsiktig kulturpolitik tar stryptag på scenkonsten.

– Du får inte göra vad du vill utan ska anpassa dig efter andras önskemål. Dessutom krävs att du ska precisera allt på förhand. Men var och en som varit i en process vet att det händer en massa under resans gång. Det är helt omöjligt, ja rent destruktivt, att redan i ansökan behöva ange varenda detalj. De kulturpolitiska målen missas fullständigt, eftersom ingen får utföra sitt uppdrag så att det verkligen blir riktigt bra. Det är ett Moment 22!

PIA HUSS

Förhandlingar om nya avtal på gång!

Nu rullar en rad av Teaterförbundets avtalsförhandlingar igång. Lönehöjningar för biografanställda och talboks-inläsare är några av kraven.

SÅ FORT LÖNEÖKNINGEN i industriavtalet, det så kallade märket, blev klart kunde en rad andra avtalsförhandlingar komma igång. Märket hamnade i år på 2,2 procent och är riktlinje för andras lönekrav. För Teaterförbundet låg vid pressläggning av scen&film en rad förhandlingar i startgroparna.

Biografanställda vill att lönerna ska höjas i kronor och inte procenttal för att undvika att yrkesgruppen halkar efter ytterligare i löneutvecklingen.

– Vi begär att minimilönerna höjs med 800 kronor och tar höjd mot Handelsanställdas avtal som ligger över märket. Biografanställda ligger under Handels lönenivåer, säger förhandlingschef Madeleine Wagemyr på Teaterförbundet.

Motparten Medieföretagen har ännu inte reagerat på budet.

– Eftersom biografanställda arbetar mycket på obekvämt arbetstid yrkar vi också 38-timmarsvecka. Att jobba dag, kväll och helg sliter.

Medieföretagen är även motpart i förhandlingarna om ett nytt avtal för talboks-inläsarna. Här yrkas på ett rent löneökningsskrav om 2,2 procent.

Privatteaterförhandlingarna med Svensk Scenkonst är också igång. Förutom 2,2 procent löneökning yrkar förbundet bland annat på bättre schemaläggning av arbetstiden.

– Därtill vill vi att övertid och ob-ersättning specificeras i lönen så att det går att se vad som är grundlön och vad som är inköpt ob och övertid, säger Julia Reinhard jurist på Teaterförbundet och en av de som leder förhandlingen.

DET ÄR ÄVEN DAGS FÖR förhandlingarna med Teater- och Danscentrum. Med dem hade yrkanden ännu inte utväxlats. Förbundet kommer att kräva att märket följs. Till Teatercentrum finns även yrkanden på förändringar av avtalet.

– Exempelvis att den med fysiska uppgifter, en dansare eller motsvarande, ska ha rätt till minst en halvtimmis uppvärmnings-tid, säger Julia Reinhard.

GERT LUNDSTEDT

HALLÅ DÄR...

Stipendium till minne av Förintelsen

Hallå där, Micael Bindefeld, du har en stiftelse som delar ut pengar för kulturprojekt och berättelser om Förintelsen. Berätta mer om din stiftelse.

– Mina farföräldrar kom till Sverige på 30-talet för att de började känna av förföljelsen mot judar i Tyskland och mitt judiska ursprung har format mig och min identitet. För drygt tio år sedan gjorde jag också en studieresa till koncentrationsläger i Polen. Det berörde mig oerhört starkt. Jag insåg då att tiden rinner iväg och att det finns allt färre överlevande kvar som kan vittna om Förintelsen. Med tanke på hur det ser ut i världen i dag verkar vi dessvärre inte ha lärt av vad som hände för 71 år sedan. Det är skrämmande att se hur forskning visar att antisemitismen nu återigen ökar och kunskapen om vad som hänt minskar i de yngre generationerna. För att föra berättelserna vidare avsatte jag för tre år

sedan fem miljoner kronor till Micael Bindefelds stiftelse för minnet av Förintelsen. Dessutom kommer jag att testamentera merparten av min förmögenhet till den.

Vilka kan söka stipendier?

– Ramarna är vida. Det kan vara en pjäs, en bok, en översättning, konst, en balettföreställning eller något annat som kan bli verklighet med hjälp av stipendiet. För ett par år sedan fick exempelvis skådespelaren Sara Sommerfeld och författaren Johan Romin stipendium för att kunna göra dokumentärfilmen "Min farmor och Förintelsen". Syftet är att projekten ska nå en stor, svensk publik och att vi kan dra lärdom och bli lite visare.

Är det här enbart ett judiskt projekt?

– Nej, inte alls. Det kan lika väl handla om romer, hbtq-personer eller andra grupper av människor som också drabbades av Förintelsen.

Hur väljer ni ut stipendiaterna?

– Till en början läser jag och Eva Schwartz Grimaldi igenom alla ansök-

ningar och väljer ut 4-5 stycken som vi sedan skickar till resten av styrelsen. Sedan utser vi gemensamt en stipendiat.

Har du något favoritprojekt som du gärna skulle vilja ge pengar till?

– Nja, det vore kanske att styra alltför mycket om jag blir alltför konkret. Men det vore förstås roligt att kunna bidra till en spelfilm eller en stor tv-serie som på något sätt anknyter till Förintelsen och dess fasor.

Men då räcker inte summan på 300 000 kronor som de enskilda stipendiaterna hittills har fått...

– Skulle det bli aktuellt får vi se vad som kan eventuellt kan göras.

GERTRUD DAHLBERG

Micael Bindefelds stiftelse för minnet av Förintelsen delar varje år ut stipendier på Förintelsens minnesdag den 27 januari. Det kan sökas till och med den 1 augusti. Läs mer på www.bindefeldstiftelse.se

Pengar till fri scenkonst

Kulturrådet har gett 31 aktörer inom fri scenkonst totalt 6,5 miljoner kronor att dela på. Vilket ska ställas mot att 143 hade ansökt om pengar till en summa av totalt drygt 32 miljoner kronor.

Bland dem som fick pengar finns Malmö Dockteater, en nordisk danskonstellation i ett streetdanceprojekt under ledning av Victor Fröjd, liksom Teater Lacrimosa och Plateau.

Ibsen på svenska

Svenska Ibsensällskapet tilldelar Paula Stenström Öhman 2016 års dramatikerpris. Hon har skrivit pjäser direkt för teatergruppen Lumor, rapporterar Svenska Dagbladet. Motiveringen lyder: För en dramatik som rakryggat och osentimentalt går nära verkligheten. I juryn fanns bland andra kritikerna Lis Hellström Sveningsson och Lars Ring.

Operans fasad mot Kungsträdgården görs om.

Ombyggnad för miljarder

Det blir inget nytt operahus i Stockholm. Detta skriver Dagens Nyheter. Istället av-sätter regeringen två miljarder för om- och tillbyggnad. Fasaden mot Gustav Adolfs torg blir oförändrad. Förändras gör däremot den del av operahuset som vetter mot Kungsträdgården för att tillgodose Operans ökade lokalbehov. Ombyggnaderna börjar tidigast 2020 och beräknas pågå under 3-4 år.

Chefsbyten på flera håll

Skådespelaren och regissören Niklas Hjulström blir ny chef på Västmanlands Teater efter Kajsa Giertz – som tillträder sin nya chefstjänst, på Helsingborgs stadsteater, den 1 juni i år. Niklas Hjulströms förordnande är femårigt. Han kommer närmast från sex år på Kulturhuset Stadsteatern. I ett pressmeddelande säger han:

– Sedan min tid som chef på Angereds Teater i slutet av 90-talet har jag arbetat med dialog och förankring som ett sätt att utveckla det konstnärliga arbetet.

Ur filmen Mr Gaga.

Pris till dansfilmer

Vid årets Tempo dokumentärfilmfestival fick två dansfilmer motta fina priser. Tempo Documentary Award gick till Tora Mkandawire Mårtens för Martha & Niki. I motiveringen stod: Dansen som uttrycksmedel för glädje, och för det som inte kan formuleras eller vidröras på annat sätt.

The Stefan Jarl International Documentary Award 2016 fick Tomer Heymann för sin Mr Gaga, om den välkände koreografen Ohad Naharin. Martha & Niki har redan haft premiär, Mr Gaga får premiär i oktober.

Dramaten stänger

Dramaten kommer att stängas under en längre period rapporterar Dagens Nyheter. Stämmar behöver bytas, en tågvind åtgärdas och rättorna har blivit fler i huset. Det är inget nödläge men stora reparationer behöver göras närmaste decenniet, och 2019 diskuteras som ett möjligt år att påbörja arbetena. Delar av, eventuellt hela Dramaten kommer att behöva stängas.

– Men vi kommer inte behöva stänga alla våra scener. Vi har fler scener som ligger i andra fastigheter, säger Mimmi Fristorp, pressansvarig på Dramaten.

Kulturanalys av delaktighet

Hur utvecklas kulturområdet i relation till de kulturpolitiska målen?

Den frågan står i centrum för en skrift från Myndigheten för kulturanalys: Kulturanalys 2016. Myndigheten har regeringens uppdrag att varje år följa upp de kulturpolitiska målen utifrån de analyser, utvärderingar och bedömningar som myndigheten publicerat det senaste året.

Årets analysystem är delaktighet och demokrati. Under rubriken Möjligheten att vara professionellt verksam inom kultursektorn står att trots uppsatta mål och satsningar om mångfald är andelen anställda med utländsk bakgrund underrepresenterade inom statligt styrda kulturinstitutioner. Detaljer finns på myndighetens webbplats.

Tema Mod på Bibu

Scenkonstbiennalen för barn och unga, Bibu har för 2016 temat Mod. Exempelvis modet att utmana branschen och publiken med sitt fullmatade program. Mellan den 18 och 23 maj i Helsingborg ges totalt 73 tillfällen att se 20 prisbelönta teater- och dansföreställningar från hela världen. Bibu ägs av Teatercentrum och Svenska Assitej och huvudsamarbetspartner är i år Helsingborgs stadsteater.

Filmkurser för nyanlända

Bland andra Film i Västerbotten har under våren erbjudit nyanlända flyktingungdomar i åldern 16–25 år utbildning i filmproduktion. Oscarsnominerade producenten Mathias Fjellström har lett en kurs i Umeå. Inför kursen sa Johan Lundkvist, filmkonsulent och teknikersvarig vid Film i Västerbotten:

– Det här är en unik kurs med hög kvalitet, deltagarna kommer lära sig om filmproduktion från ax till limpa. Framför allt vill jag uppmana filmintresserade tjejer att ta chansen.

Madre av Simón Mesa Soto.

Kortfilm till Cannes

Två svenska kortfilmer har valts ut till huvudtävlan i Cannesfestivalens kortfilmssektion: Fight on a Swedish Beach av Simon Vahlne och Madre av Simón Mesa Soto.

– Sverige har visserligen fina anor internationellt men att hävda sig så här stort i den konkurrensen är kaxigt, säger Theo Tsappos, kortfilmsansvarig på Filminstitutets utlandsenhet.

Sundsvall inviger teatrar

Sundsvall har nyrenoverat sina teaterkvarter: Konsertteatern, Sundsvalls Teater och Sveateatern. Ombyggnaderna startade 2014. Det har bytts ut stolar, ett scenogolv har byggts om, liksom att insatser gjorts för att förbättra arbetsmiljön. Även utrymmen för ljud- och ljus teknik, kostym, mask, peruk, snickeri, smide och administration har förbättrats för att ge Teater Västernorrland ändamålsenliga lokaler.

Saftiga miljöer om gayikonen Tom of Finland

Den kommande storfilmerna om gayikonen Tom of Finland är ett praktexempel på epokfilm. Men produktionsdesignern värjer sig mot ordet och tycker inte att scenografin ska få ta allt för mycket fokus. I filmen jobbar han tätt tillsammans med regissör och fotograf.

Christian Olander.

”**DE KALLADE DET FÖR SNUSK** – det blev en revolution”. Så lyder den snärtigt träffande sloganen för storfilmerna om den legendariska gayikonen Tom of Finland. Den spelas just nu in på fem olika platser i världen: Sverige, Finland, Spanien, Tyskland och USA.

Trots engelskt tal och internationell prägel sker över hälften av inspelningarna i Göteborg vilket också är filmens produktionsdesigner, Christian Olanders, hemstad.

– Tom of Finland är en otrolig historia som tar sin början i finska vinterkriget på 40-talet och sträcker sig fram 80-talet när aids kom. Det är ett stort projekt med saftiga och återskapade miljöer. Min uppgift som produktionsdesigner är att ha en utarbetad konstnärlig vision och att dessutom vara arbetsledare för team av art directors, scenografiassistenter och rekvisitörer som sätts samman i de olika länderna.

Det innebär en viss skillnad jämfört med mina tidigare scenografi-uppdrag som oftast utgått från ett mer färdigt koncept. Jag jobbar hela tiden tätt ihop med regissören Dome Karukoski och fotografen Lasse

Tom hemma i sin lägenhet som han delar med sin system.

Josef Perisson

Frank Johannesen och det gäller verkligen att kunna släppa egot och ändra sig. Men vi är ofta på samma våglängd och har hittills inte haft några duster, säger Christian Olander när han pustar ut i en djup soffa i det uppsnofsade gamla posthuset som nu förvandlats till designhotellet Clarion Post på Drottningtorget, ett stenkast från Göteborgs central.

HAN ÄR TILLFÄLLIGT HEMMA hos familjen över helgen och åker snart tillbaka till Berlin för att fortsätta en rad inspelningar på obskyra gayklubbar som utspelar sig under tidigt 50-tal.

– Det är tufft med en massa resande och vi jobbar långa dagar

men det är också roligt hela tiden, konstaterar Christian och lägger in en prilla Göteborgs rapé under överläppen.

Christian beskriver filmen som en biografi om konstnären Touko Laaksonen (spelad av Pekka Strang) och hans spännande och kontrastfyllda liv mellan öppenhet och hemlighetsfullhet i en tid då homosexualitet var kriminellt. Framför allt är filmen ett hommage till Tom of Finland och hans värld där sex mellan män framställs som glatt och frustande utan minsta gnutta skam i öppet dagsljus.

– För mig har det inneburit en ny insikt att jag har insett vid- den av det förtryck som homosexuella levte och ibland fortfarande

Fest på reklambyrån. Tom i mitten med regissör Dome Karukoski bredvid.

de lever under. Och så har jag också lärt känna läderbögvärlden. Men filmen rör sig på flera nivåer. Det är också underhållning med humor, fantastiska miljöer, skådespelare och statister.

CHRISTIAN HAR STOR RESPEKT för Touko Laaksonen som konstnär och berättar att han kunde lägga ned 120 timmars arbete på en enda bild.

– Det är ett otroligt hantverk med subtila signaler och skuggor. De var ett sätt att leva ut en fantasivärld och Laaksonen lär ha sagt att om han själv inte hade stånd när han tecknade var det ingen bra bild.

Handlingen i Tom of Finland spänner över fyra decennier och är ett praktexempel på en epokfilm. Men Christian väjer lite för ordet.

– Jag tänker inte i termer som epokfilm. Scenografi är ett filmspråk bland andra för att fånga en känsla. Tar den för mycket fokus så att åskådaren bara tänker på scenografin har man hamnat fel. Min egen smak existerar inte när jag skapar miljöer, förklarar han.

Tom of Finland filmas med en fri och rörlig handkamera vilket gör att allt syns och inga detaljer kan lämnas åt slumpen.

Christian fiskar upp en tjock konceptbok fylld med inspira-

tionsbilder, gamla fotografier och hans egna minutiöst gjorda teckningar av filmens miljöer.

– Först rekar jag en miljö fyra fem gånger, skriver, skissar och ändrar om innan den slutligen kan byggas upp. Filmen går från en avskalad miljö och dova naturfärger till en gradvis ökad palett av färger.

Scenografin är resurskrävande och tar mycket tid, i synnerhet när den spelas in i Sverige. I Berlin finns exempelvis flera enorma rekvisitaförråd där det bara går att plocka vad som behövs. Men i Sverige gäller det att jaga runt på stan för att hitta de rätta pryglarna, berättar han.

– Med tanke på vilka små resurser vi har i internationell jämförelse håller Sverige mycket hög kompetens och ger hög produktionsvaluta.

Han tycker ändå att det innebär vissa fördelar att många inspelningar gjorts i Göteborg.

– Vi är som en liten arbetsfamilj som känner varandra väl och jobbar bra ihop vilket också ger bra resultat. Det går inte att tjafsas och bråka eftersom vi vet att vi snart kommer att träffas i en ny produktion. Vi håller ihop.

FÖR CHRISTIANS EGEN DEL har inspelningen av Tom of Finland varit en lärorik skolning och inblick i hur olika länder jobbar med film.

– Men i grund och botten är scenografiyrket detsamma, vare sig du är i Göteborg eller Hollywood. Däremot är det ofta marginaliserat i Sverige och vi har ingen riktig utbildning vilket gör att funktionerna ofta flyter mellan att vara rekvisitör, scenografi-assistent och så vidare. Det är betydligt klarare uppdelningar och status för andra yrken, exempelvis A- och B-fotograf.

Samtidigt framhåller Christian Olander att han inte har någon prestige och själv utan svårighet ofta går emellan att vara scenografi-assistent och att jobba som produktionsdesigner och fungera som arbetsledare.

– Varje projekt, stort som smått, är unikt och att det alltid är roligt att få lära sig nytt och se okända världar öppna sig. Det kan vara detaljer som hur låsmekanismen till ett kassaskåp ser ut, hur säkringen på en handgranat sitter eller vad en läderböj signalerar med färgen på sin näsduk. Men det är också att få kunskap om djupare frågor i samhället. Att få vara produktionsdesigner i Tom of Finland känns som att ha vunnit på Lotto, säger Christian Olander.

GERTRUD DAHLBERG

Om filmen Tom of Finland och doldisen Touko Laaksonen

Den finländske reklamtecknaren Touko Laaksonen (1920-1991) skapade en världsrevolution med sina Tom of Finland-bilder. De publicerades i amerikanska tidningar för kroppsbyggare på 50-talet och nådde snabbt kultstatus.

I dag har dessa teckningar på machomän med svällande muskler och gigantiska organ en egen plats i konstvärlden och säljs för skyhöga belopp.

Tom of Finlands fetischlika bilder föreställande män klädda i läder, uniform eller sjömanskostymer har under decennier influerat modeskapare, artister och konstnärer. Men framför allt innebar de lustfyllda, glada och erotiska teckningarna början till en världsomfattande frigörelse i en tid då homosexualitet var kriminellt.

Även om de senare har kritiserats för att vara stereotypa var bilderna en nyskapande kontrast till den förhärskande bilden av homosexuella män som psykiskt sjuka, klena och feminina.

I Los Angeles finns stiftelsen Tom of Finland Foundation som finansierar och "Tom's house" – ett hus i tre våningar där väggarna är fyllda Touko Laaksonens och andra stora queer-konstnärers verk.

För ett par år sedan blev Laaksonens Tom of Finland ett frimärke i hemlandet vilket vållade ståhej.

Om Christian Olander

Yrke: Scenograf, produktionsdesigner, rekvisitör och lärare i teknisk ritning samt 3D-program vid Nordiska scenografiskolan.

Bor: I Göteborg.

Ålder: 43 år.

Familj: Gift, och har två barn på tre och tio år.

Bakgrund: Växte delvis upp i Storbritannien och har gått konstskola i England, är utbildad vid Nordiska scenografiskolan i Luleå. Har bland annat medverkat i 100-åringen som klev ut genom fönstret och försvann, Arn-Filmer, Springfloden, Johan Falk-filmer, Det mest förbjudna (om Kerstin Thorvall).

Aktuell: I storfilmen Tom of Finland med premiär i början av nästa år. Om filmen Tom of Finland: Helsinki-Filmi producerar och samproducerar är svenska Anagram Väst, Film Väst, danska Frithjof Film och tyska Neutrinos Productions. Budgeten uppgår till cirka 35 miljoner kronor.

Auditions för skådespelare under lupp

Till hösten ska en lathund för auditions för skådespelare vara klar och möjlig att laddas ner från Teaterförbundets hemsida.

Suzanna Dilber

UNDER VÅREN HAR Teaterförbundet och Svenska Regissörföreningen tillsammans med Teateralliansen ordnat sex kurser i auditionförfarande.

Fyra stycken för skådespelare och två för regissörer, var och en för sig. Detta med stöd och hjälp av två yrkesverksamma i Storbritannien: regissören Debbie Seymour och skådespelaren och regissören Dominic Rouse. Båda är verksamma på dramaskolor i London där skådespelarstudenter utbildas i auditionpraxis.

– Sverige har ingen auditionkultur för skådespelare. De försök som gjorts har varit oinsatta och präglats av hemlighetsmakeri. Ett slags öppna auditions, alldeles för oriktade, där skådespelarna ofta inte vet vad det är för jobb de söker, om det är en roll för en 40-årig kvinna eller om de letar efter killar som är 22 år. Därför ville vi ta hjälp utifrån, säger Suzanna Dilber som haft uppdraget att sammanställa materialet och utforma en lathund för auditions

som teatrar kan använda sig av när de söker nya namn till sina produktioner.

Kurserna inleddes med en föreläsning om hur auditionkulturen ser ut i England och övergick sedan till praktiska övningar. I England finns ett tydligt uppbyggt system för hur en audition genomförs, vad skådespelaren respektive anordnaren förväntas göra, hur mycket och vad hen ska förbereda. Där finns klara regler för hur en audition ska kommuniceras utåt och rutiner kring den. Tanken är att också här hitta en modell som bygger på ömsesidig respekt och som blir ett utforskande mellan skådespelare och regissör – ett möte mellan två konstnärer.

– Alla 80 skådespelare på kursen var mycket nöjda. Med premisser som dessa blir det möjligt att gå in i en auditionsituation i sin yrkesroll och inte bara vara en charmig och trevlig person, säger Suzanna Dilber, som gjort anteckningar från alla fyra kurstillfällen för skådespelare.

Regissörerna har genomgått exakt samma kurs som skådespelarna.

– Tanken är att utarbeta en gemensam praxis för både skådespelare och regissörer så alla vet exakt vad som förväntas i en sådan här situation, säger Suzanna Dilber.

– Både teatrar och producenter klagar på att de har svårt att hitta rätt människor. I nästan alla produktioner finns ett par tre roller som man inte vet hur de ska tillsättas. Då är det här ett jättebra och värdigt sätt att ta reda på vilka människor som finns tillgängliga.

Lathunden är tänkt att vara klar innan sommaruppehållet, för att kunna användas inför nästa säsong. Den ska skickas ut till chefer och producenter på teatrar med förslag på hur en god auditionprocess ser ut, och kommer att finnas nedladdningsbar från Teaterförbundets hemsida.

MAGDALENA BOMAN

Enskilda har upphovsrätt med ny teknik

Norwaco (motsvarigheten till Copyswede i Sverige) förlorade i högsta domstolen i Norge. Men rätten konstaterar ändå att enskilda personer har upphovsrätt när ny teknik möjliggör för tv-kanaler att skicka vidare program via kabel till ett bredbandsföretag.

– **DÄRFÖR SER JAG DET SOM** en positiv nyhet, säger Ulf Mårtens, vd för Teaterförbundets rättighetsbolag.

Det var när bredbandsbolaget Get, motsvarigheten till Comhem i Sverige, tog emot pågående sändningar via ny teknik från tv-bolaget SBS Discovery som frågan hamnade på bordet hos Norwaco. Upphovsrättsaspekterna överklagades hela vägen upp till Högsta domstolen. Skulle detta betraktas som en vidareändring och generera ersättning till upphovsmännen?

Den norska lagen ser ut på ett litet annat sätt än den i Sverige. I Norge betraktas detta inte som vidareändring, så upphovsmännen kan inte hävda sin ensamrätt individuellt och få ersättning för sin medverkan.

Men det handlar om tillgängliggörande. Norwaco krävde er-

sättning för vidareändring åt sina upphovsmän, medan Get hävdade att detta bara var ett tekniskt handhavande. Get hävdade att SBS Discovery skulle stå för upphovsrättsersättningarna. Dessa pengar går inte under avtalslicenser så som lagen ser ut i Norge, men domstolen tydliggör ändå att Get faktiskt förfogar över något enligt upphovsrättslagen, säger Ulf Mårtens.

Det är osäkert om en svensk domstol skulle komma fram till samma sak om frågan prövades här, konstaterar Ulf Mårtens. Han menar dock att samma agerande i Sverige skulle kunna hota Teaterförbundets rättighetshavare, därför är det viktigt att det i högsta domstolen i Norge ändå lades fast att det här är ett upphovsrättsförfogande.

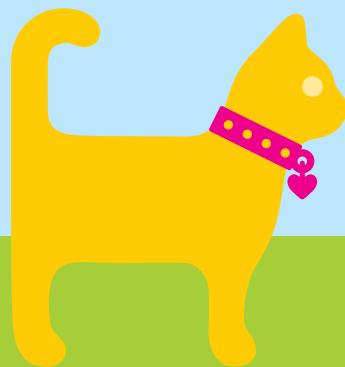
MAGDALENA BOMAN

Hemmet, bilen och Smulan – fler försäkringar lönar sig!

Förmånlig hemförsäkring för dig som är medlem

Tillsammans med Teaterförbundet har vi i Folksam sett till att du kan få en riktigt bra hemförsäkring. I hemförsäkringen ingår skydd vid inbrott och brand samt ett reseskydd om du blir sjuk, skadad eller bestulen när du är utomlands. Dessutom får du hjälp att förebygga och begränsa skadorna om du blir utsatt för ID-stöld.

Du som har ditt hem försäkrat hos oss får även samlingsrabatt på många av våra andra försäkringar – bilen och husdjuret till exempel.

A2783

Medlemserbjudandet hittar du på:
folksam.se/teaterforbundet

Folksam
För allt du bryr dig om

”Både bättre och sämre i nya hemlandet USA”

Efter en musikkarriär i Sverige åkte Ingrid Kullberg-Bendz till New York, för att jobba som frilansande mångsysslare.

– Skillnaden mellan Sverige och USA är enorm, pensionssystemet är bättre men det är svårt att gå med i facket, säger Ingrid Kullberg-Bendz.

Kait Ebinger

JAG TRÄFFAR INGRID KULLBERG-BENDZ på ett lördagsstimmigt café i södra Harlem, hon bor om hörnet tillsammans med sin amerikanske man och deras sjuårige son.

– Det är mycket lugnare här än downtown där jag bodde när jag pluggade här i 20-årsåldern, säger hon.

Efter att ha pendlat fram och tillbaka hit parallellt med engagemang i bland annat de stora musikalproduktionerna i Sverige i början av 2000-talet valde hon att bosätta sig i New York

permanent. Här blandar hon skådespeleriet med undervisning i yoga, dans och teater.

– Jag pusslar. Tar ett vikariat här och där och har bland annat ett återkommande Luciaengagemang.

Ingrid beställer in en svampomelett och konstaterar att skillnaden mellan att vara skådespelare i Sverige och New York är enorm.

– Jag har alltid varit frilansare och mångsysslare, för mig är det helt normalt. Många i min generation är uppvuxna med att aldrig ha haft någon anställningstrygghet. Det tog femton år innan

mina frilansjobb ens var pensionsgrundande. Där ligger pensionssystemet faktiskt före i USA.

En av hennes senaste roller var i ”Bastards of Strindberg” som fick fin kritik och är skriven av bland andra Andreas Boonstra och Lina Ekdahl. Bakom produktionen låg Scandinavian American Theatre Company som spelar samtida skandinavisk dramatik och där Ingrid Kullberg-Bendz periodvis varit mycket engagerad.

– Just nu diskuterar vi möjligheten att starta en avdelning för nutida skandinavisk musikteater. Men allt tar tid med fria teatergrupper. De flesta är involverade på andra teatrar eller har ”day-jobs”.

Många roller kräver medlemskap i facket, men att gå med där är krångligare än vad man kan tro, berättar Ingrid Kullberg-Bendz. Själv var hon heller inte så ung när hon kom till USA, dessutom okänd när hon satte sig in i ansökningsprocessen.

– För att bli medlem ska du ha arbetat i en fackligt ansluten produktion (Ingrid poängterade att det finns teatrar som gör både och) och är du inte medlem får du inte lov att gå på deras auditions. Så det är lite moment 22, säger hon.

Hennes tidigare engagemang i Teaterförbundet, där hon bland annat var med och startade musikalavdelningen, gav heller inga

Ur "Bastards of Strindberg" med Ingrid Kullberg-Bendz, Vanessa Johansson and Devin B. Tillman.

fördelar. Till slut gick hon med i SAG-AFTRA, facket för film, tv och övrig media. Numera är hon även kvalificerad för Actor's Equity, förbundet för scen, men har valt att för tillfället enbart jobba "non-union". Startavgifterna är höga, motsvarande 10 000–30 000 kronor, till det kommer årliga avgifter och en procentandel av det man tjänar, så kallade "working dues".

I NEW YORK FINNS EN LÅNG tradition med auditions, inte bara för dansare utan också för skådespelare, vilket blivit mer aktuellt också i Sverige. Enligt Ingrid Kullberg-Bendz söker du oftast inte för en särskild roll utan får en viss tid på dig att göra valfri monolog.

– Det blir allt vanligare att skådespelare betalar för att visa upp sig för agenter och rollsättare. I dansvärlden har auditions länge kamouflerats genom att kallas för workshops där dansarna betalar för att medverka, berättar hon vidare.

För egen del blir hon ofta skickad till auditions där man tagit fasta på hennes svenskhet.

– När de hör att jag är blond och blåögd tror de ofta att jag är "byst och bak"-typen, som Ulla i "The Producers". Min agent skickade mig till provspelning för den rollen trots att jag säkert var tio år för gammal. I mitt cv finns inga årtal och ingen ålder. För det

första får producenter och regissörer inte lov att fråga hur gammal man är. För det andra ljuger skådespelare om sin ålder. Här handlar det istället om vad man har för "age range", spelålder. På ett sätt tycker jag att det är schysstare, säger Ingrid Kullberg-Bendz.

Här avbryts vi av vår bordsgranne, en dam som hört att vi talar ett främmande språk och är nyfiken på hur det är att vara skådespelare här i jämförelse med Sverige. Ingrid svarar på omiskännlig New York-dialekt att det är ett tuffare klimat.

När damen lämnat oss konstaterar Ingrid att den svenska modellen är mer human.

– Den fokuserar på att skådespelare inte ska leva som pack och drägg utan som normala människor med reglerade arbetstider. Om man väljer att bli kulturarbetare här får man liksom skylla sig själv. You're on your own kiddo, säger hon krasst.

Själv är hon gift med en amerikan och har ett "green card", ett permanent arbets- och uppehållstillstånd.

– Jag kände att om jag ska bo här behöver jag ha min identitet här. Men jag skulle aldrig säga upp mitt svenska medborgarskap, avslutar Ingrid Kullberg-Bendz.

ANNA HÅKANSSON

Cirkus Cirkör är en av fem institutioner som tar emot nyanlända med yrkeserfarenhet inom scenkonsten. Bild ur deras föreställning "Limits".

Många vill bli mentorer åt nyanlända

I höst gör tio nyanlända med yrkesbakgrund inom scenkonsten praktik på fem institutioner i Stockholm.

De erbjuds även en mentor.

– Många vill bli mentorer, det är jättekul, säger skådespelaren Cecilia Nilsson, som tillsammans med Teaterförbundets kansli ska matcha mentorer med adepter.

FEM INSTITUTIONER FÅR chansen att bredda sin kompetens till hösten. Teaterförbundet deltar i ett projekt som kallas kompetensintegration. Det är initierat av Riksteatern och drivs ihop med Svensk Scenkonst och Arbetsförmedlingen Etablering. Projektet handlar om att fånga upp människor som har en bakgrund inom kultur och scenkonst, redan när de skriver in sig på Arbetsförmedlingen. En förutsättning är att de beviljats uppehållstillstånd. I dagsläget finns inga kulturyrken angivna hos Etablering, den luckan vill programmet fylla.

– Förmedlingen har nu hittat fler än tio personer med erfarenhet från scenkonst i andra länder. Men bara tio får alltså praktik vid någon av de fem institutionerna i Stockholm, säger Cecilia Nilsson, som hoppas att projektet blir varaktigt och sprider sig till andra delar av landet.

Satsningen syftar till att både bredda rekryteringen till teatrar, och ta tillvara nyanlända med erfarenheter som den svenska branschen behöver. Ambitionen är att skapa en långsiktig förändring. De utvalda personerna får en handledare på sin praktikplats och en mentor som de träffar en gång i månaden under hösten.

– Om nu intresset för att bli mentor är så stort så kanske vi efter

hand kan bredda mentorskapet även till dem som inte ingår bland de tio, fortsätter Cecilia Nilsson

Mentorskapet sker på frivillig basis och ingen ersättning utgår, och ett informationsmöte kommer att hållas senare i år.

– Vi vet inte än vilka yrkeserfarenheter adepterna har, så vi har inte haft krav på en yrkesmässig matchning. Hittills har flest skådespelare, regissörer och koreografer anmält intresse för att bli mentorer. Vi har däremot sagt att mentorerna ska vara medlemmar i Teaterförbundet och känna till scenkonstbranschen, men inte arbeta på den aktuella scenen, avslutar Cecilia Nilsson.

MAGDALENA BOMAN

Fem teatrar engagerar sig i kompetensintegration

✓ De fem institutionerna som hittills engagerat sig i projektet kompetensintegration är Stockholms stadsteater, Dramaten, Kungliga Operan, Riksteatern och Cirkus Cirkör.

✓ Om fler teatrar är intressade att engagera sig i projektet under 2017, kontakta: Josefin.lindberg@riksteatern.se

Drömmen om ett ineffektivt lunchrum

JAG ÄTER OFTA LUNCH på olika platser. Som frilansande dansare och koreograf kan det vara vid datorn i mitt kök, på ett tåg på nån resa, på en lunchrestaurang under ett möte och ibland på ställen där det finns lunchrum.

Jag gillar att tänka på lunchrummet som ett litet idealsamhälle. Det är rum där det finns en stol för alla, ingen behöver vara utanför. Alla har någon att prata med. Folk skrattar och har engagerade diskussioner och när du tittar dig omkring så kan du inte se vem som tjänar mest och vem som tjänar minst. Om någon har glömt sin lunch eller har det lite risigt i kassan så hjälps man åt och delar med sig av sin mat. Efter lunchen gå alla tillbaka till sina olika arbetsuppgifter, skönt mätta, lite klokare och med några nya boktips.

Okej, det kanske inte funkar så men jag tänker att lunchrummet kan berätta hur en arbetsplats mår. Det sägs att köket är ett hems hjärta, kanske kan man säga att lunchrummet är arbetsplatsens tarmsystem? Du mår som du äter. Om du äter bra/har en bra personalpolitik så sköter det sig självt. Om du käkar dåligt/har risiga arbetsvillkor så syps det i toaletten/lunchrummet.

FRILANSANDE DANSKONSTNÄRER är flexibla och anpassningsbara. Jag skryter ofta över vår mobilitet och vårt rörliga community och är kritisk till tunga institutioner som bygger in sig i dyr scenografi och låser dörren kl 22. Jag arbetar i projekt på

olika platser, hittar på egna jobb, fixar residens på teatrar, reser runt i världen. Jag och mina kollegor passar varandras barn, anställer varandra i projekt, tar workshops, ger workshop, styr upp egna turnéer, läser kurser och går ett par masterprogram. Och vi vill ha det så. Vi skapar sammanhang och gemenskap oberoende av att dela fysisk arbetsplats vilket är väldigt fint.

Men jag drömmer om ett tarmsystem och längtar efter ett lunchrum. Personalpolitik, organisering och sammanhang inramat i lite fiskluktande vardaglig tristess. Jag vill ha halvengagerade samtal med arbetskamrater, kunna diskutera morgontidningarnas bristfälliga dansbevakning, prata om senaste På spåret, resonera kring arbetstider, semesterplaner eller prata tantraxen. Jag saknar ett rum att dela med arbetskamrater, ett rum som inte är ämnat för arbete. Ett ineffektivt, oproduktivt lunchrum där jag träffar personer som jag inte känner så bra.

Vi behöver dela lunchrum, kanske är det bara det som vi behöver dela. Kanske bjuda på tårta när någon firar jämmt. Ansvara för onsdagsfiket, stå med på en disklista eller köpa kaffe. För jag vill tro att det är i det vardagliga mötet som stordåd kan börja. Att det privata är politiskt och att vi inom dansfältet behöver platser där personer som inte valt varandra pratar med varandra.

NADJA HJORTON
KOREOGRAF

Känner du till hur du räknar om ditt konstnärliga arbete på ditt kassakort?

Från den 1 januari 2016 höjdes schablonbeloppet till 169.

Ersättning för tillfälliga konstnärliga arbeten räknas om enligt ett schablonbelopp innan de fylls i på kassakortet. Från och med 1 januari 2016 är schablonbeloppet 169. För arbete till och med den 31 december 2015 är schablonbeloppet 165.

Så här gör du om du till exempel får 2 500 kr för ditt uppdrag:

För arbete från och med den 1 januari 2016:

2 500 kr delat med 169 blir avrundat 15 timmars arbete som du fyller i på kassakortet.

För arbete till och med den 30 december 2016:

2 500 kr delat med 165 blir avrundat 14,5 timmars arbete som du fyller i på kassakortet.

Mer information hittar du på:
www.unionensakassa.se/kulturarbete

Kom även ihåg att:

- Skicka in anställningsavtal/kontrakt när du påbörjar arbete.
- Skicka in blanketten Arbetsgivarintyg i original och blanketten Komplettering till arbetsgivarintyg efter avslutat arbete.
- Se till att arbetsgivaren skriver vilka dagar som arbetet utförts, till exempel fyra dagar under en tvåveckorsperiod.
- Skicka in dina kassakort löpande även om du inte har fått blanketterna från din arbetsgivare.

Hör av dig till oss om något är oklart:
Kultursektionen 0770- 77 77 88, knappval 4 eller skicka mejl till kultursektionen@unionen.se.

UNIONEN
A-KASSAN

Franz tar greppet om ljuddesign

Ljuddesign för scenkonst har ett dilemma. I takt med att fler utbildas växer yrkesfältet. Franz Edvard Cedrins, styrelseledamot i avdelning 115 har intervjuat alla ljuddesigners som gått ut från Stockholms dramatiska högskola (StDH) i hopp om att bättre kunna tydliggöra och definiera yrkesrollen.

– Vi måste hela tiden ifrågasätta och undersöka vad ljuddesign är, säger han.

FRANZ EDVARD CEDRINS arbetar som kompositör, ljudkonstnär och ljuddesigner. Han gick ut från StDHs utbildning 2010 och gör ljuddesign till både film, dans och teater. Han gör sceniska verk i alla dess former. I grunden är han bildkonstnär och musikproducent.

– Ljuddesigners rör sig över odefinierade områden mellan kompositörer och tekniker. Utbildningen på StDH är den enda i sitt slag i Sverige idag, men skolan definierar inte begreppet på samma sätt

som de verksamma inom fältet. Det har väckt vårt intresse att undersöka frågan närmare, säger han.

Den första kullen gick ut 2005. Behovet av att skapa en konstnärlig utbildning i ljuddesign för sceniska verk hade diskuterats länge. Dåvarande Dramatiska Institutet tog tag i frågan när ljuddesigners såg till att skärpa sina konstnärliga yrkespositioner i branschen.

Mycket har hänt sedan dess. Spelbranschen har exploderat, Virtual Reality (VR) har tagit nya kliv och idag är ljuddesigners verksamma inom många fält.

Inte minst Franz är ett gott exempel på det. Han jobbar mycket med dans, och har gjort ljuddesign och kompositioner till

bland annat Gunilla Heilborns föreställning Gorkij Park 2. Nyligen premiärvisades föreställningen Other, Ballet, Piece på Weld i Stockholm som han gjort tillsammans med koreograferna och dansarna Sebastian Lingserius och Love Källman. Verket reser vidare till Paris och Berlin under året.

– Jag tycker om att förena levande musik med inspelad musik och jag jobbar ofta plats-specifikt. Dessutom vill jag undersöka inspelade ljud i relation till orkestrerade kompositioner. Som i Other, Ballet, Piece där jag spelat in ljudet av fjärilar som dricker apelsinjuice, de står i en slags kontrast mot rent orkestrerade kompositioner för tvärflöjt och stråkar och levande ljud från Welds scenrum.

Det kanske låter flummigt, säger Franz och skrattar, men menar samtidigt att det är ett intressant exempel på hur balettens olika symbolvärden kan undersökas, både ur ett koreografiskt men också ur ett musikaliskt och ljudkonceptuellt perspektiv.

UTANFÖR DEN TRADITIONELLA scenkonstarenan jobbar han med ljud och musikinstallationer som i ”In the membranes of God” i Bologna, Italien. Där har han placerat ljudkällor under vatten i swimmingpooler och grävt ner högtalare i marken på några utvalda platser.

– Det är en plats-specifik och sceniskt gestaltande installation. Besökarna får dokumentära och fiktiva upplevelser återberättade

Dansföreställningen Gorkij Park 2 är en fiktiv uppföljare till den amerikanska 80-tals thrillern Gorky Park. Musik för 8 högtalare och tre sångare/dansare (Henrik Vikman, Kristiina Viiala och Johan Thelander).

ur underjorden. Och besökarna blir aktörer för andra besökare. Jag ser inte någon egentlig skillnad mellan den installationen och ett scenkonstverk.

Franz skriver alltid musik till sina verk, det har hittills inte hänt att han använt sig av någon annans musik.

– Det här ett förhållningssätt som jag tycker är värt att diskutera. Det handlar ju om att förankra ljudmässiga och musikaliska koncept i en produktion. Ska man placera in ett redan befintligt verk i verket måste man jobba tydligt med att skapa relationer mellan dem för att det ena inte ska ta ut det andra. Så till vida inte själva verket bygger på en sådan appropriation.

HAN ANSER, LIKT MÅNGA ANDRA, att det saknas en bra definition av begreppet ljuddesign för scenkonst, och att en sådan är nödvändig.

– En del menar att en ljuddesigner på scenkonstområdet är specialiserad på att berätta med ljud, akustiskt, musikalt, ljudtekniskt, konceptuellt och konstnärligt. Du är både kompositör, teknisk expert och konceptuellt ansvarig. På ett sätt kan jag hålla med, men det finns ju en fara med att innefatta både komposition, musik och ljudteknik i en och samma roll. Då tror kanske teatrarna att de kan få en och samma person att göra tre jobb för en lön, istället för tre. Ljuddesign är ett jättejobb i sig självt!

Andra föredrar att säga att en ljuddesigner är expert och har det övergripande ansvaret för berättande ljud på alla upptänkliga sätt, och har det övergripande ansvaret för berättande ljud, precis som en scenograf har det för det visuella. Det är en rätt så bra sammanfattning tycker Franz. Någonstans där brukar han själv definiera begreppet ljuddesign.

– Ljuddesign för scenkonst är enligt min mening en egen ljud-

Ur Sara Stridsbergs "Dissekering av ett snöfall" där Franz gjorde musiken för 12 högtalare och en trombonist. Foto: Roger Stenberg.

konstform där performativitet förenas med audiellt berättande och andra sceniska uttryck, också utanför konsertsammanhangen och konsertformatet.

I PRINCIP TYCKER HAN DET INTE är så stor skillnad på att jobba som ljuddesigner inom dans och teater, även om dansen är van att inkorporera musik på ett annat sätt. Men för varje år som går fördjupas diskussionen kring ljud och musik och dess förhållande till scenkonst.

– Inom dansområdet jobbar man ofta med en annan typ av analys och diskussion än inom teaterområdet. Detta gäller även förhållandet till ljud och musik. Koreografi, dans, ljud och musik ligger nära varandra, de är bra på att utmana och lära av varandra.

Men alltför sällan diskuteras ljuddesign i relation till scenkonsten i stort, menar Franz. Överlag diskuteras människors förhål-

lande till ljud och musik i vår samtid för lite. Var, hur, när och varför vi lyssnar på ljud och musik är frågor Franz ständigt tycker är relevanta. Såklart också i ett sceniskt sammanhang. Det är också skälet till att avdelning 115 vill tala mer om de kunskaper ljudesigners och kompositörer inom scenkonstområdet har. Både kompositörer och ljudesigners förtjänar större uppmärksamhet med tanke på vilka angelägna arbeten som görs. I det sammanhanget blir rapporten betydelsefull, också i förhållande till utbildningen.

– Utbildningen måste stå med båda benen i samtiden, ligga i framkant och följa med i utvecklingen. Därför har jag i rapporten bland annat ställt frågor till STDH om hur de ser på sin utbildning om fem år, och vilka visioner de har. För vårt arbetsfält är så brett idag. Vi arbetar hela tiden gränsöverskridande med film, scenkonst, radio, virtual reality, dataspel, och ljudbaserad konst i stort.

Clarion Hotel

Franz Edvard Cedrins ljudinstallation *Munöga/Moutheye* har i olika versioner visats världen över. Senast på musik- och ljudkonstfestivalen *Intonal* på *Inkonst* i Malmö i april 2016. Installationen prövar idéer kring live-begrepp, koreografi och platsspecifika ljud.

ALLA TILLFRÅGADE I RAPPORTEN anser att ljuddesign för scenkonst inte längre bara handlar om en kreativ ljudteknik för levande föreställningar. Det handlar lika mycket om att producera ljud och musik i studiomiljö, skraddarsydd för att spelas upp i en scenkonstmiljö. De menar att dataspel, digitalt berättande och virtual reality är en lika konkret värld som den för levande scenkonst – alla utspelar sig i nuet.

Hela iden med att skriva en rapport handlar om att få nya infallsvinklar på hur begreppet ljuddesign för scenkonst kan definieras, för att bättre beskriva vad denna yrkeskategori gör. Syftet är att både påverka landets utbildningar men också branschen i stort.

– Jag skulle kunna skita i detta och bara kalla mig för kompositör, men jag tycker begreppet ljuddesign är för intressant. Ibland är det konceptuella arbetet viktigare än musiken. Ibland är musiken viktigare än det konceptuella arbetet. Ibland skriver jag verk som definieras som ljud från ett håll, medan andra hellre definierar det som musik. Ibland skriver jag verk för en hel orkester, i andra fall för 25 högtalare, ibland innefattar verket både och. I ett sceniskt sammanhang är frågan hur ljud och musik presenteras lika viktigt som vad ljud och musik är i sig själva. Koncepten

bakom ljud och musik är lika viktigt som ljud och musik i sig. Allt hänger ihop.

Sverige har så många bra ljuddesigners specialiserade på scenkonst, menar Franz. De designers han intervjuat i rapporten gör mängder av viktiga, fascinerande och intressanta arbeten.

– Vi vill ju såklart belysa vår arbetssituation i rapporten, våra löner och vår arbetsmiljö. Då måste begreppet definieras tydligare. I Centraleuropa och USA diskuteras musik, ljuddesign och ljudkonst på ett helt annat sätt än här. Nästa steg i våra rapportstudier är att på ett djupare plan undersöka det jobb som ljuddesigners vid institutionsteatrar gör här på hemmaplan. Ytterligare ett steg är att blicka ut mot andra länder.

MAGDALENA BOMAN

Rapporten "Ljuddesign inom svensk scenkonst" undersöker vilken roll svenska ljuddesigners har och hur deras arbetssituation ser ut. Den väntas bli klar i slutet av maj och presenteras av Teaterförbundets Avdelning 115.

DEBATT

Vi vill ha betalt för vårt arbete!

I HÖSTAS HÖLL REGION Örebro och landstinget i Västmanland en kurs i arrangörskap, med stöd av Kulturrådet. Kursdeltagarna var bland annat kultursekreterare från olika kommuner samt anställda på studieförbund. Det var alltså inga kommersiella aktörer, utan seriösa representanter för seriösa organisationer som ägnar sig åt kulturpolitik respektive folkbildning.

Därför trodde flera av kursdeltagarna inte sina öron när kursledaren uppmanade dem att bara erbjuda reseersättning, en macka och öl till artister som medverkar vid kulturrevenemang. Det skulle räcka eftersom artister är så angelägna om att få framträda. Sångaravdelningen inom Tea-

terförbundet regerade på detta och Teaterförbundet tog kontakt med arrangörerna. De meddelade skyndsamt att de kontaktat kursledaren och förtydligat att professionella kulturaktörer ska ersättas med avtalsenlig löner.

Även om det denna gång klarades ut på ett positivt sätt så är det tyvärr inget sällsynt. Vi är många som mött denna attityd mot kulturarbetare. Också stora och i samhället respekterade arrangörer har ogenerat gett uttryck för den. Några exempel är skidspelen i Falun, där lokala band skulle stå för underhållningen utan att få gage. När Malmös nya konserthus skulle invigas kunde alla som var "sugna på att uppträda" ansöka om att få göra det – gratis.

Det handlar om förakt för professionella, yrkesutbildade sångare, musiker och scenkonstnärer. Vilken annan yrkesgrupp förutsätts jobba gratis?

Om de politiskt ansvariga menar allvar med att de vill skapa bättre villkor för professionella kulturarbetare, måste grunden vara att kunna försörja sig på sitt yrke. Det måste också finnas tydliga riktlinjer om att professionellt arbete ska ersättas enligt avtal, och inte minst måste det till en attitydförändring hos arrangörerna.

KATRIN MEERITS

Styrelseledamot, Teaterförbundets Sångaravdelning

Avslöjande om SFIs oförmåga att fånga upp filmtalanger

Friskt franskt perspektiv på svensk film

INGET ÄR SVÅRARE ÄN att skriva historia om nutiden, särskilt i sitt eget land. Var finns till exempel en samlad genomgång, översikt och analys över den explosiva utvecklingen av ett nytt slags svensk filmproduktion? Jo, nu finns den faktiskt, men det har krävt en skarpsynt fransk skribent.

Hon heter Aurore Berger Bjursell och hennes bok heter 15 ans de cinéma suédois contemporain, "tendenser, tema och talanger i samtida svensk film från de senaste 15 åren". Det är en genant kunskapslucka som täcks. Hennes studie är en uppenbarelse att läsa, också för den som så att säga själv simmat i akvariet. Att vi är så uppfinningsrika, stilmedvetna, mångskiftande och därtill paradoxalt framgångsrika!

Visserligen finns boken ännu bara på franska, men med det budskapet tar jag för givet att både Svenska institutet och Filminstitutet genast skickar pengar för en svensk översättning. Eller varför inte en engelsk? Världen kan gott få veta att vi tycks vara ett av de mest dynamiska filmländerna i det unga 2000-talet.

Allt granskas med samma objektiva nyfikenhet. Boken vimlar av namn och titlar som vi ofta missar och lika ofta negligerar. Också i längre perspektiv. Vem här skulle våga fiska upp Mac Ahlberg och "Jag en kvinna" i samma "1970-talets blågula filmvåg" som Ingmar Bergman och Lasse Hallström?

Berger lägger samma krut på Jonas Karlsson i "Cockpit" som Anna Odell i "Återträffen". Det är befriande – och hon har helt rätt: ingen flora utan både kattfot och orkidé.

Det svenska samhällets oförmåga att fånga upp en ny generations brokiga kreativitet avslöjas. Aurore är inte nådig i sin sociala och politiska rannsaking av konstens villkor i den imploderande välfärden. Men mot filmens alla ofullgångna konstnärer och wannabes är hon konsekvent mildögd och generös. Ansatsen är lika viktig som genomförandet, skissen kan vara mer spännande än helheten.

Hon är en äkta "bressonian" och hennes enda krav är därför det kinematografiska. Sen lägger hon ingen skillnad i skärpan när hon granskar en koloss som "Simon och ekarna" med 60 miljoner kronor i budget och Ester Martin Bergsmarks barfotaproduktion "Pojktanten". Hon rör sig fritt mellan Roy Anderssons ändlösa tagningar och Viktor Johanssons rappande Gottsundaklipp.

MEST ÖVERRASKANDE ÄR Bergers historiska viktning av filmavtalets och Svenska Filminstitutets tillkomst och verkan. Hon visar all respekt för livräddningen av den inhemska filmindustrin vid starten på 60-talet. Men hon har en skarp blick för hur snabbt institutet stelnade i formerna, murade in sig som maktinstitution för stat och filmbransch därute på Gärdet och fullständigt blockerade sig, gentemot inte bara den så kallade "fria filmen", utan också mot den svindlande dynamiken i medieutveckling, nya produktionsmodeller och kinematografiska uttryck. I tydlig kontrast till det danska institutet som upprättades för stöd till filmkonsten i alla dess former. Med känt resultat.

Berger är den första som tydligt formulerar hur explosionen av nya filmformer nästan helt skett utanför filmavtalets ramar. Det är en befriande och faktiskt stimulerande situationsbeskrivning, citat:

"Ett halvsekel efter tillskapandet av SFI är de mest originella auteurerna fria elektroner. Redan 2009 överträffades antalet svenska filmer på Venedigfestivalen, har Jon Asp noterat. Den intressanta aspekten är att ingen av dem subventionerats av filminstitutet. Därför är det helt normalt att idag ifrågasätta legitimiteten hos en institution som en gång byggdes upp för att stödja produktionen av kvalitetsfilm". Slut citat.

Den nöten måste statens nya filmförhandlingar knäcka.

CARL HENRIK SVENSTEDT

Tio kvinliga röster om livet på teatern

DET BÖRjade MED Gudrun Brost. När hon på Malmö stadsteater fräser fram vattenfallet hon har i halsen, då händer det. Stig, fjorton år, sitter längst fram. "Jag vänder mig inte bort när det stänker över mig, för om det här är en del av pjäsen så vill jag vara med i den". Han är fast i scenens mysterier och kliver in i teaterns värld.

37 år senare kommer boken "Livet på teatern: tio röster". I lika många långa intervjuer samtalar Stig Hansén med kvinnor som "vigt sina liv åt teatern" – skådespelare, regissörer, dramatiker, pjäsförläggare, chefer ... Några mer bekanta i media än andra, andra doldisar i djupintervjusammanhang. Renodlade intervjuer utan reportagets färg och platsnärvaro. Samtal som får ta tid, och där reflektionerna

kring, kunnandet om, och erfarenheterna från åren inom teatern står i centrum.

Eva Rydbergs barndomsteater var Folkets Park. Precis som sin arbetarbakgrund har hennes liv som artist handlat om att arbeta. Att bevisa sig och utvecklas genom arbetet. Hela tiden återkommer hon till publiken och skrattet. Hur hon rör sig mellan dans, komik och skådespeleri. När hon fick chansen som clown på Cirkus Scott tog hon den. Clownkollegan Joe Jackson Jr sa till henne: You're too fast. Eva Rydberg lyssnade och gick vidare. Ständigt vidare. Yvonne Lombard ser tillbaka på närmare 70 år i yrket. Som tog fart för att hon (förmodligen) såg bra ut. Hon var ung och ville behaga. När sonen sedan sa till henne: Mamma, varför måste du vara gul-lig jämt? slutade hon att måla sig, och att

behaga. Viktigt är att trivas med de hon jobbar med, på som bakom scen. "När det är schismer, så går det ut över rampen". Evabritt Strandberg är inne på ett parallellspår. "En gång i tiden trodde jag inte att trygghet är en förutsättning för kreativitet ... därför att jag tyckte om att vara egen producent och kunna styra och ställa". Idag tänker hon att fler fast anställda skådespelare nog vore bra. Inte bara för tryggheten, utan kvaliteten.

Samtal om konsten och förhållandet till teatern alltså. Om att vara kvinna i teaterns värld. Övriga intervjuade i boken är: Eva Bergman, Berit Gullberg, Marie Göranson, Carin Mannheimer, Suzanne Osten, Birgitta Ulfsson och Vicky von der Lancken.

GERT LUNDSTEDT

Borås Stadsteater söker:

- MASK- OCH PERUKDESIGNER
- BELYSNINGSMÄSTARE

mer information på boras.se/lediga-jobb
eller borasstadsteater.se

BORÅS STADSTEATER

Teater Alliansen

SPRÅKLIG GESTALTNING

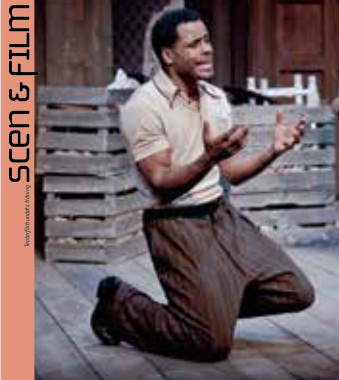
– med Catherine Hansson 30 maj-3 juni, Stockholm

RADIOTEATER

– med Ludvig Josephson 28-29 och 4-6 juni, Malmö

LÄS MER OCH ANSÖK PÅ WWW.TEATERALLIANSEN.SE/KURSER

Improvisation – det oförutsägbara konst
Internet vidgar scenkonstens ramar
Smink och mask för mörkhyade

Tipsa scen&film
om aktuella frågor
Blir din idé ett reportage
får du två biobiljetter
Kontakta redaktionen:
magdalena@mboman.se

Hällefors folkhögskola

Studera i höst?

Läs någon av kurserna:

- Skådespelare
- Teater för dig med Asperger

Läs mer på www.folkis.nu

Hällefors folkhögskola

Adress: Klockarv. 16, 712 33 Hällefors

Filial: Jordgatan 6, 702 23 Örebro

Möt Teaterunionen på BIBU!

Teaterunionen välkomnar våra medlemmar och övriga i branschen till ett mingel under BIBU i Helsingborg.

Passa på att träffa vår nya verksamhetschef Ulricha Johnson som gör en kort presentation av Teaterunionens arbete och kommande projekt och ta chansen att tycka till om Teaterunionens verksamhet och framtid.

Vi ser fram emot att bolla tankar och ta emot era idéer om Scenkonstbiennalen, Swedstage, Scendatabasen eller någon annan del av vårt arbete.

Varmt välkommen!

teaterunionen

www.teaterunionen.se // info@teaterunionen.se // 08-462 25 30

Playhouse N.Y. BAR & RESTAURANT

FÖR DIG SOM ÄR MEDLEM I TEATERFÖRBUNDET

UNDER MAJ MÅNAD FÅR DU

**50% KARBATT
PÅ ALL MAT!**

GÄLLER, LUNCH, BRUNCH, MIDDAG
OCH FÖR UTESERVERINGEN

WELCOME!

▶ **BOKA PÅ PLAYHOUSETEATER.SE** ◀

STOCKHOLM UNIVERSITY OF THE ARTS | STOCKHOLMS KONSTNÄRLIGA HÖGSKOLA

UNGA StDH

+ DOCH/CIRKUS

En festival för barn 9 - 11 år

Läs mer och förboka på:
www.stdh.se

19 - 24 maj
2016

Fri entré

VÄSTANÅ TEATER
BERÄTTAR

LÖWENSKÖLDSKA RINGEN

Efter Selma Lagerlöf
i regi av Leif Stinnerbom

Premiär på
midsommardagen

Spelas fram till
4 september

BERÄTTARLADAN SUNNE 2016
Biljetter: Scala 054-190080
Ticnet 077-1707070

Förbundsnytt

Förbundsåret

Den 30 maj äger Teaterförbundets förbundsårsmöte rum i Stockholm. Det sker vart fjärde år och samlar representanter från förbundets alla avdelningar och råd. Under förbundsårsmötet behandlas enbart motioner som handlar om ekonomiska eller organisatoriska frågor. En fråga som ska behandlas är förbundets stadgar. Under riksstämman 2014 fattades ett beslut om att dessa skulle omarbetas. En arbetsgrupp kommer nu att presentera ett förslag till nya stadgar, som förbundsårsmötet ska ta ställning till.

OiRA: Nytt verktyg för en bättre arbetsmiljö på scenkonstområdet

Sedan i höstas finns ett internetbaserat riskbedömningsverktyg för arbetsmiljö och säkerhet för scenkonstområdet. Verktyget är kostnadsfritt och kan laddas ner på hemsidan för EU:s Arbetsmiljöverket.

– Arbetsmiljöarbetet på scenkonstområdet är ofta mycket komplicerat, med många olika komponenter att beakta. Med hjälp av OiRA kan man ta hänsyn till alla de specifika och varierade utmaningar som man ställs inför vad gäller säkerhet och arbetsmiljö på en scen, säger Mårten Gunnartz, som är regionalt skyddsombud på Teaterförbundet och har deltagit i arbetet med att ta fram verktyget.

Ladda ner verktygen på www.oiraproject.eu/oira-tools (Live performance)

TCOs kulturpriser till Granér och Märak

TCOs årliga kulturpris har delats ut till serieskaparen och tecknaren Sara Granér. Samtidigt fick musikern och skådespelaren Maxida Märak TCOs kulturstipendium, som inrättades 2015.

Juryen leds av Anna Carlson, ordförande i Teaterförbundet för scen och film.

– Juryens val 2016 av TCO-pristagare innebär ett ställningstagande för konstnärer som arbetar normkreativt, som med sin konst agerar rakt in i dagens samhälle. Vi är mycket stolta över att delta i TCOs viktiga arbete att synliggöra strukturer och hedra konstnärer som vågar utmana normer, säger juryens ordförande

de Anna Carlson. Kulturpriset uppgår till 50 000 kronor och kulturstipendiet till 25 000 kronor. TCOs kulturpris har delats ut sedan 1974.

Foto: Alexander Mahmoud

Från avdelningarna

ID-stöld täcks av din hemförsäkring

Genom Teaterförbundet kan du teckna en förmånlig hemförsäkring i Folksam.

I hemförsäkringen ingår skydd vid inbrott och brand samt ett reseskydd om du blir sjuk, skadad eller bestulen när du är utomlands. Dessutom får du hjälp att förebygga och begränsa skadorna om du blir utsatt för ID-stöld. Några råd för att undvika ID-stöld är:

- Riv bort dina personuppgifter från papper som du lämnar till återvinning.
- Lämna inte ut personliga uppgifter via telefon, internet eller e-post om du inte med säkerhet vet vem du har att göra med.
- Skriv in den webbadress du vill besöka istället för att klicka på länkar som skickas i e-post.

Du hittar medlemserbjudandet på folksam.se/teaterforbundet

Lägenhet att hyra i Stockholm

Teaterförbundet disponerar en lägenhet på 3 rok på Regeringsgatan i Stockholm. Lägenheten kan hyras för tillfälligt boende mellan 3 och 6 månader. Prioriterade är förtroendevalda och/eller aktiva medlemmar i Teaterförbundet, bosatta utanför Stockholm. Uthyrningen sker efter individuell prövning där hänsyn tas till de omständigheter som ligger bakom ansökan.

Lägenheten är möblerad och hyran är för närvarande 11 000 kronor/månad. Den blir ledig senare i höst.

Om du är intresserad av att hyra lägenheten kontakta info@teaterforbundet.se

Teaterförbundet har nytt bankgironummer

I och med att Teaterförbundet har bytt medlemssystem har bankgironumren ändrats. Det är därför viktigt att du ändrar bankgironumret i din internetbank.

- De nya bankgironumren är:
Teaterförbundet: **5370-9705**
- Medlemmar anslutna till Servicebolaget: **232-6304**

Har du frågor, kontakta Medlemsservice på 08-441 13 00 eller medlem.tf@teaterforbundet.se

Teaterförbundet

/ för scen och film

Förbundsstyrelsen

Verkställande utskott: Anna Carlson (skådespelare) ordförande, Minna Krook (koreograf), vice ordförande, Thomas Nörding (scenotekniker), Peter Schildt (filmregissör), Theresé Hörnqvist (producent).

Övriga ledamöter: Måns Clausen (skådespelare), Ulrika Dalenstam (producent), Robert Forsman (tekniker), Zofi Nilsson (scenograf), Simon Norrthron (skådespelare), Martyna Lisowska (musikalartist), Inga Onn (skådespelare), Pontus Plaenge (skådespelare/regissör), Annika Stödberg (maskdesign film).

Kontakt: Förbundsstyrelsens e-postadresser finns på webben under fliken förbundet/organisationen.

Teaterförbundets kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A
Postadress: Box 127 10, 112 94 Stockholm.
Telefon: 08-441 13 00
Öppettider: Vardagar: 9.00–16.30

E-post: info@teaterforbundet.se
Hemsida: www.teaterforbundet.se
[facebook.com/teaterforbundet](https://www.facebook.com/teaterforbundet)
twitter.com/teaterforbundet

Förbundsnytt

På de här sidorna kan du läsa om vad som är på gång inom förbundet. På teaterforbundet.se hittar du mer information och fler nyheter. Har du tips för sidorna mejla ase.axberg@teaterforbundet.se

Annonsera i
tidningen scen & film?
Kontakta SB-Media AB
Tel 08-545 160 72

ÄR DITT KONTRAKT OK?

Har du fått ett nytt uppdrag och är osäker på om kontraktet är skrivet som det ska? Du som är medlem kan höra av dig till Teaterförbundets medlemsjour så hjälper våra jurister dig att granska kontraktet.

Kontakta jour@teaterforbundet.se
eller ring 08-441 13 00.

FÖLJ TEATERFÖRBUNDETS ARBETE!

 facebook.com/Teaterforbundet

 twitter.com/Teaterforbundet

 instagram.com/scenochfilm

Teaterförbundet
/ för scen och film

TEATERFÖRBUNDET PÅ BIBU 19 MAJ

SCENKONSTBIENNAL FÖR BARN OCH UNGA

13.00-14.30 i Dunkers kulturhus, Konsertsalen

UPPROP FÖR DEN FRIA SCENKONSTEN

- Vi välkomnar alla att delta i diskussionen om den fria scenkonstens framtid. Det är nu hög tid att gå från ord till handling!

Arrangeras i samarbete med Teatercentrum och Danscentrum.

14.45-16.15 i Helsingborgs Konserthus, Lilla salen

VILKA NORMBROTT ACCEPTERAR BARNPUBLIKEN?

- Ett panelsamtal om barns förhållningssätt till normer, koder och traditioner inom scenkonst och berättande.

Arrangeras av Teaterförbundets normkreativa arbetsgrupp.

Boka biljetter på bibu.se

Kalendarium

- 02 maj **Årsmöte avd 111**
Sångaravdelningen
- 10 maj **Möte om mentorskap för nyanlända**
(Teaterförbundet för scen och film)
- 13 maj **Dansworkshop med Anton Lachky**
(Dansalliansen)
- 15 maj **Sök Svenska kyrkans kulturstipendier**
- 16 maj **Deadly Dances med Sebastian Lingserius**
(Dansalliansen och Danscentrum Syd)
- 16 maj **Sånggestaltning med Pia Olby**
(Teateralliansen)
- 16 maj **Årsmöte Ljus/Ljud/Mask-avdelningen**
- 19 maj **Årsmöte Sveriges Filmregissörer**
- 18 maj **Bibu i Helsingborg öppnar**
Scenkonstbiennal för barn och unga 18--21 maj
- 23 maj **Workshop med koreografen Max Stone**
(Dansalliansen och Danscentrum Stockholm)
- 28 maj **Radioteater i Malmö**
En introduktion till radioteatermediet med Ludvig Josephson. (Teateralliansen)
- 30 maj **Förbundsmöte i Stockholm**
(Teaterförbundet för scen och film)
- 30 maj **Språklig gestaltning**
Kurs med utgångspunkt i Shakespeares sonetter
(Teateralliansen)
- 31 maj **SWEA Los Angeles filmstipendium 2017**
- 31 maj **Workshop med Wendy Houstoun**
(Dansalliansen och Kulturakademin Trappan)
- 31 maj **Moving, talking and making things up**
(Dansalliansen, DanscentrumVäst, Kulturakademin Trappan)
- 04 jul **Upprop för den fria scenkonsten**
Diskussion i TCO-parken i Almedalen
(Teaterförbundet, Teatercentrum, Danscentrum)
- 01 aug **Sök stipendium Micael Binfelds stiftelse**

1.
Fördubbla
anslagen

2.
Värna den
konstnärliga
friheten

UPPROP FÖR DEN FRIA SCENKONSTEN

Extremt otrygga förhållanden, kross ekonomi och onödigt byråkrati undergräver den konstnärliga friheten och skapar svårigheter att planera inför framtiden. Nu går Danscentrum, Teatercentrum och Teaterförbundet tillsammans ut med ett "Upprop för den fria scenkonsten". En förändring måste ske.

3.
Scenkonst
till alla barn
och unga

4.
Professionell
scenkonst kräver
professionell
ersättning

5.
Förbättra
yrkes-
villkoren

Mer att läsa om frigruppernas vardag på sidan 12 i tidningen.